

23 листопада – 80-і роковини пам'яті жертв Голодомору-геноциду

каменяр

Інформаційно-аналітичний часопис Львівського національного університету імені Івана Франка

№ 9, листопад 2013 р.

Цитата номера:

Або смерть, або перемога! Се наш оклик бойовий!

Іван Франко

Дев'яносто п'ята річниця Листопадового чину

Пам'ять про героїв, які полягли за волю народу, за незалежність держави є святою для нації. Військові меморіали є своєрідними формулами, знаками ідентичності. Вшановуючи 1 листопада полеглих борців, ми пам'ятаємо про їхні: нескореність духу, відданість ідеї, готовність віддати життя за ідеали, обов'язок перед новоствореною державою – стояти за її волю до смерті. Вічна шана, потреба вклонитись їхнім могилам зібрала академічну спільноту нашого Університету на Меморіалі воїнів УГА й УСС, що на Янівському кладовищі.

Листопадовий чин був початком створення Західноукраїнської Народної Республіки. У ніч з 31 жовтня на 1 листопада 1918 року Львів, а протягом дня усю Галичину, перейшли до рук української влади. Здобувши владу в краї, її треба було втримати. Розпочалася визвольна війна з польським окупантом. Про її перебіг, результати та наслідки розповів завідувач кафедри новітньої історії України Олексій Сухий. Феномен Листопадового зриву, рішучість і самовідданість січового стрільцтва професор поставив у приклад сучасникам.

Вітер розвівав синьо-жовті прапори, мерехтіли запалені лампадки, три священники у спільній молитві за душі померлих відправили чин поминальної панахиди. Отець Ярослав Чухній, звертаючись до присутніх, наголосив на тому, що сучасне покоління повинно пам'ятати та бути гідним жертви, принесеної за нас, за те, аби наше майбутнє було спокійним, щоб кожен із нас перейнявся цією відповідальністю, тим криком душі за волю свого народу, за добробут. "І якщо людина не навчиться від тих, хто тут спочиває

принести жертву свою в любові, ту, про яку говорить Христос, – застерігав отець Чухній, – не знамо, чи матимемо добре майбутнє". Він закликав кожного, хто стоїть на цій "благословенній землі, набратися Духа". "Сила, яка йде з цієї землі, – надзвичайна. Тому так нищили власне це місце, – переконував отець, – але все, що відроджується, живить майбутнє. Дай нам, Боже, щоб пам'ять історична про ці події боротьби за волю так горіла в нашому серці, щоб ми без найменшого страху завжди були готові себе пожертвувати за майбутнє свободної Української Держави!"

Влада і польських, і радянських окупантів боялася військових меморіалів. Тому могили воїнів виорювали з землі, де вони знайшли вічний спочинок. Наші студенти-першокурсники з розповіді поета, громадського діяча Ігоря Калиниці довідалися про традицію вшанування військових поховань у передвоєнному Львові та за часів радянської влади. У 30-х роках минулого століття створенням меморіалу УГА й УСС займалося Товариство охорони військових могил, яким керував Бронислав Янів. Він помер ще до II світової війни і похований на сусідньому полі. На Зелені свята й 1 листопада до військових поховань на Янівському й Личаківському кладовищах сходилося багато людей. Переважно це була молодь – пластуни й гімназисти, церковні хори, громади. Попереду дівчата несли тернові вінки, що дуже дратувало польську поліцію. На цвинтарях, окрім панахиди, співали патріотичних пісень, декламували проникливі вірші. За це окремих учасників походів заарештовувала польська поліція. Радянські вандали цілковито сплюндрували похो-

вання. "Спершу вони засадили могили кущами та деревами, які їх руйнували. Так намагалися на деякий час заглушити ті хрести, а лише на початку 60-х років знайшлися відважні люди, які вирубили кущі, прочистили гущавини, обрубали дерева й побачили страшну картину. Хрести були розкидані, деякі шматки цих хрестів висять у металеві капличці. Але люди приходили, насаджували барвінок і червоні маки, а коли знаходилися відважні священники, то були тут відправи. Однак недовго це тривало, бо з'явилися "воронки", хапали людей, розганяли. Аж одного дня, це було 1971 року, почали перекопувати могили, над ними з'явилися нові поховання. Деякі громадські діячі забили тривогу. Але після арештів із ними та з багатьма тих львів'ян, які хотіли зберегти поховання, ніхто не рахувався. Увесь цвинтар був перекопаний! На ньому з'явилися нові поховання", – згадував Ігор Калинець. Він також розповів про відбудову сучасного меморіалу за часів національного відродження кін 80-х – на поч. 90-х років, про титанічну працю людей, які відшукували в архівах документи, та світлинами відновлювали могили й вели переговори з родинами щодо перепоховання тих людей, яких заховали поверх стрілецьких могил. На щастя, громадським діячам вдалося відродити військовий цвинтар УГА й УСС на Янівському кладовищі. На Личаківському – одна братська на Марсовому полі, на місці зруйнованих стрілецьких могил.

Наші меморіали, пам'ятники та церкви вже не нищать окупанти й загартники, але їх може зруйнувати наше безпам'ятство чи байдужість. Аби

цього не сталося, треба плекати традиції. Зокрема й традицію пошанування пам'яті Січових Стрільців 1 листопада. Коментуючи університетський похід до Меморіалу Січових Стрільців і УГА на Янівське кладовище, проректор з науково-педагогічної роботи Звенислава Мамчур наголосила: "Ця традиція в Університеті започаткована 2005 року. У такий спосіб ми вшановуємо молодих героїв Листопадового чину. Зазвичай першокурсники разом із наставниками, деканами, заступниками, адміністрацією Університету йдуть великою колоною. Таким чином усі студенти принаймні раз побувають на цьому Меморіалі. Вони багато знають про Листопадовий зрив, про ЗУНР, а коли власними очима побачать ці могили, прочитають написи "Невідомий стрілець", то душа стискається від болю. Я бачу, як вони з очима повними сліз запалюють лампадки і пов'язують стрічки. Цим хлопцям, пам'ять яких ми вшановуємо, було 16-19 років, тобто це фактично ровесники студентів. Мені видається, що саме той момент є дуже важливим у вихованні, бо запам'ятається на все життя. Похід із прапорами, квітами, вінком, коли разом іде університетська спільнота, це цікаво для першокурсників. Відбувши віче та панахиду, вони розходяться додому з враженнями. Впевнена, що вдома вони можуть розповісти про це батькам, а згодом і своїм дітям. Студентам теж цікаво почути, як люди відновлювали цей меморіал і як вдалося зробити таке місце слави та пошани. Я сподіваюсь, що ця традиція в Університеті прижилася й залишиться на багато років".

Нагадаємо, що цього року у річницю проголошення ЗУНР до університетської громади в похіді та вічі пам'яті долучилися студенти і викладачі інших львівських навчальних закладів, а саме: Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, Національного лісотехнічного університету України, Львівського державного університету фізичної культури, ліцеїсти Ліцею імені Героїв Крут та салютна команда і військовослужбовці з роти почесної варті Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, представники ЛЮДА та Львівських обласної і міської рад: Ірина Романів, заступник голови Львівської обласної державної адміністрації, Ярослав Качмарик, депутат Львівської обласної ради та заступник міського голови Львова з гуманітарних питань Василь Косів.

Під час віча пам'яті героїв пролунали "Коли ви вмирали" М. Гайворонського,

"Сміло, друзі" С. Людкевича, "Не пора" І. Франка у виконанні Народної чоловічої капели "Прометей". Актор Навчально-професійного театру "Просценіум" Університету продекламував поезію Б. І. Антонича "Слово про полк піхоти".

Студенти нашого Університету, шануючи подвиг Листопадового чину, здійсненого їхніми ровесниками 95 років тому, є спадкоємцями волелюбності та відваги. Віримо, що, аби втілити ідеали свободи та єдності України й виконати свій обов'язок перед державою, наші студенти доклануть усіх сил, знань, умінь, ідей, творчої енергії у її розвиток і розбудову.

Анастасія КОНИК
Фото Олега ВІВЧАРІКА

Іван
ВАКАРЧУК,
заслужений
професор
ЛНУ
ім. Івана
Франка:

Листопа-
довий зрив
1918 р. за-
свідчив перед

світом, що українська нація не-
вмирує. Ця подія сколихнула
приспану десятиліттями мрію
нашої нації про відновлення Укра-
їнської Держави, а її герої, тисячі
молодих людей, серед яких були й
студенти, викладачі та випускники
Львівського університету, залиши-
лись у пам'яті українців як символ
незламності духу. Їхня самопосвята
та відвага служать нам взірцем для
наслідування.

Нинішнє покоління має запри-
частитися величиною наших славних
предків, щоб бути їхніми гідними
спадкоємцями.

Відгомін минулого спонукає нас
звертатися до джерел відродження
нашого народу, що має свою багато-
вікову історію, однією із яскравих
і водночас трагічних сторінок якої
були події Листопадового зриву
1918 р.

Не забуваючи, про чин і честь
героїв, ми щорічно вшановуємо
світлу пам'ять усіх тих, хто ціною
власного життя виборов нам право
бути українцями в незалежній
державі.

Alma mater

У рамках святкування Дня української писемності та мови 6 листопада 2013 року в Дзеркальній залі Університету відбулася зустріч студентів філологічного факультету з відомим письменником-шістдесятником, громадським діячем, лауреатом Шевченківської премії Ігорем Калинцем. Маючи нагоду поспілкуватися з майстром пера, студенти попросили Ігоря Калинця поділитися спогадами про Василя Стуса, поцікавилися думками поета про становиче сучасного літературного процесу, про доцільність саморецензування письменника в умовах нинішньої вседозволеності.

Джованні Броджі-Беркофф – Doctor Honoris Causa Університету

Присвоєння високого наукового ступеня – Doctor Honoris Causa – вшановання професора Міланського університету Джованні Броджі Беркофф – однієї з найвидатніших європейських славістів, зокрема українців, науковця, яка глибоко вивчає українську в загальноєвропейському масштабі. Щоб оцінити науковий подвиг професора, яка етнічно не має нічого спільного з українцями, – зосередимося на історії нашої культури та мови – основних чинниках формування політичної нації. Важко сказати, з чіткої вини (та, мабуть, і ми не безгрішні) протягом століть наш нарід був позбавлений державності, а отже, мова та культура не мали державного захисту і вдома перебували на маргінесових позиціях. Та в страшному ворожому вирі ми встояли, подібно скелі, вижили завдяки здоровому народному кореневі, завдяки самоповазі й ентузіазму багатьох відданих, талановитих, жертвних громадян. Згадаймо пророчі слова Патрона Університету:

*Діалект чи самостійна мова?
Найпущіше в світі се питання.
Міліонам треба свого слова,
І гріхом усяке тут хитання...*

*...Діалект, а ми його надішемо
Міццю духу і огнем любови
І нестертий слід його запишемо
Самостійно між культурні мови.*

І записали, навіки записали. Та ще крутішими, ще “крутойдучішими” були стежини української у світі. Славістика загалом розвивалася повільно. Так, першу славістичну кафедру у Великобританії засновано в Оксфордському університеті лише 1900 року. Донедавна українська як окремий напрям світової славістики майже не існувала. Так, в Італії першу ка-

федру українистики було створено в Римі лише в ХХІ віці. Тож у таких умовах русоцентризму й русоцентричних міфів та ще досить сильно панівного розбудовувати українську – справа нелегка, а цьому присвячує значною мірою свої наукові пошуки професор Броджі. Саме Конгрес, з нагоди 1000-ліття хрещення України, що відбувся 1988 року в Равенні, зустріч із дуже поважними українськими дослідниками, професорами Ігорем Шевченком та Омеляном Прицаком вперше розбудили в пані Броджі зацікавлення Україною,

українською культурою та мовою. Чимало посприяв цьому наш незабутній Ярослав Ісаєвич, з яким вона вперше зустрілась на Першому конгресі Міжнародної асоціації українців у липні 1989 року. Пройшов деякий час, і науковець усвідомила, що, працюючи досить довго в славістиці, вона не звертала належної уваги на українську націю, її культуру та мову. Отже, вивчати Україну стало своєрід-

ним інтелектуальним викликом для неї, стимулом для глибших досліджень у цій сфері. Це означало відкрити для себе новий світ, майже цілком замовчуваний у славістичних студіях, перемогти в собі і в оточенні русоцентричний напрям, що довго домінував і деякою мірою й тепер домінує в європейській славістиці. Відтак 1992 року засновано “Італійську асоціацію українців”. Прошло менше, ніж чверть століття важкої напруженої праці. Сьогодні ми вшановуємо науковця, яка, окрім своїх поважних досліджень у

галузі русистики та полонистики, здобула світове визнання як одна з найвидатніших європейських українців. Професор Броджі-Беркофф – лінгвіст, філолог у найближшому розумінні цього слова. Досконало володіє вісьмома мовами, серед них – українською, добре знає ще чотири мови. Великим набуток українистики є проникливі дослідження професора Бро-

джі-Беркофф з української медієвістики, епохи бароко, культурологічні дослідження доби гетьмана Івана Мазепи. Певним внеском у європейське шевченкознавство є її шевченкознавчі праці, зокрема розвідка про Шевченків вірш “Ой чого ти почорніло...”, у якій науковець розглядає цей шедевр у контексті “Кобзаря” як єдиного твору. Загалом особливістю наукових праць професора Броджі є те, що кожне явище вона досліджує в контексті подібних явищ в інших культурах і націях і до того ж розглядає їх як рівновартісні, рівноправні. Так, у колективній монографії 1996 року “Барокова література в слов’янських країнах” професор є автором розділу про російську літературу, де вона обґрунтовує позитивний вплив українського бароко на російське.

Помітна діяльність професора Броджі як людини невичерпної ініціативи й організаторського хисту до наукового життя, зокрема проведення симпозіумів, конференцій, присвячених українській тематиці, з обов’язковим друкуванням матеріалів виступів, хоча б в Урбіно 1984 року “Історіографія в період ренесансу й бароко”, там же 1990 року “Середньовічна спадщина в період бароко”, 2007 року – культурологічна конференція про Київ і Львів. У центрі інтересів професора Броджі – українська як складова славістики, а також своєрідності розвитку, основні тенденції та перспективи в умовах інтелектуального відтоку зі Східної Європи. У цій діяльності, у цих працях переважають не швидкоплинні сентиментальні почуття, а обґрунтований науковий світогляд, наприклад, критика українського комплексу жертви, недооцінювання власної нації або ж її заслуг.

Пані професор має безпосереднє відношення до більшості україноцентричних подій в Італії. Так, 14 вересня цього року, у 692-у річницю від смерті Данте Аліґ’єрі, терцини “Божественної комедії” вперше зазвучали українською мовою в старовинній равенській базиліці Сан Франческо, при якій великого поета поховано. Професор кафедри перекладу Київського університету імені Бориса Грінченка Максим Стріха презентував тут свій щойно виданий львівським видавництвом “Астролябія” переклад дантового “Пекла”. Це видання стало наслідком понад 20-річної праці перекладача та водночас відомого фізика, доктора фізико-математичних наук, президента Українського фі-

зичного товариства. Із фаховою оцінкою перекладу виступила під час презентації професор Джованні Броджі. На її думку, попередній версії Євгена Дроб’язка пригнаний певний “академізм”, а версія Максима Стріхи значно краще передає уявлення про могутню, вулканічну, часом ще неусталену мову Данте. Не випадково видавництво “Астролябія” обрало для ілюстрування цього перекладу незвичні для багатьох гравюри Густава Доре, створені за канонами й приписами ХІХ століття, а мініатюри зі старовинного сієнського кодексу 1440 року, у яких живе дух Середньовіччя. Презентація перекладів поеми Данте різними мовами тривала в Равенні з 1995 року, українська стала сорок сьомою мовою, якою в Сан Франческо пролунали дантові терцини. Звісно, наш номер міг би бути й “вищим”: адже перші українські переклади Данте, що належать перу Володимира Самійленка, львівський часопис “Правда” опублікував у 1892–1896 роках. 36 терцин першої пісні “Пекла” І. Франко переклав приблизно 1878 року, але опубліковано їх було значно пізніше – 1955 року.

Сьогодні ми вшановуємо поважного науковця й водночас дуже сердечну людину, яка постійно дарує навколишньому середовищу промінчик людського тепла. Студентка нашої кафедри – кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура – Тетяна Савчин одержала від Італійського центру Університету стипендію на навчання в Італії протягом певного періоду, і від неї знаю, як сердечно ставиться пані професор до студентів, ділиться з ними всім, включно зі своїм помешканням.

Те, що професор Броджі дала згоду стати почесним доктором нашого Університету, і те, що наш Університет вшанує пані професора цим званням, – безперечно, дуже позитивні явища для зміцнення контактів між Італією та Україною, між філологами-славістами різних країн. До речі, це не перша відзнака для Джованні Броджі в Україні. З 2003 року професор – іноземний член НАН України, з 2011 року – почесний професор Національного університету “Києво-Могилянська Академія”.

*Роксолана ЗОРИЧАК
професор, завідувач кафедри
перекладознавства і контрастивної
лінгвістики*

Гербарію LW Львівського університету – 230 років

Цьогоріч виповнюється 230 років від часу заснування Гербарію ЛНУ ім. Івана Франка, найстарішого в Україні й одного із 30 найстаріших гербарних колекцій світу. Він внесений до світового гербарного реєстру “Index Herbariorum” (New York, 1990) з акронімом LW, а Постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 р. – до Державного реєстру наукових об’єктів, що є національним надбанням України. З нагоди ювілею 18 жовтня 2013 року на кафедрі ботаніки біологічного факультету відбувся науковий семінар “Гербарію LW 230: минуле, сучасне, майбутнє”.

Сягаючи історії виникнення цієї цікавої справи, нагадаємо, що саме слово “гербарій” в перекладі з латинського herbarium, herbarius (від herba – трава, рослина) означає “травник”; а в буквальному перекладі “стосовна до трав (книга)”. Це колекція спеціально зібраних засушених рослин, призначених для наукової обробки, навчання або установ, що зберігають колекції засушених рослин і ведуть їх наукову обробку.

Давня історія гербарію як явища сягає часів Середньовіччя, коли цим словом називали книги із зображенням та описом рослин медичного спрямування. Виникнення гербарію у сучасному розумінні пов’язують з іменем італійського про-

фесора Луки Гіні (1490–1556), який почав використовувати приклеєні засушені рослини в таких книгах замість зображень. Ці книги часто називали hortus siccus (сухий сад), hortus hiemalis (зимовий сад), або herbarium vivum (живий травник). Самій практиці збору гербаріїв понад 400 років, адже перші вказівки щодо збору з’явилися у середині XVII ст. Зібрана й засушена, навіть за всіма правилами, рослина не може вважатися гербарним зразком без гербарної етикетки – своєрідної енциклопедії з інформацією про місце, дату збору, іменем колекціонера, назвою рослини й іменем людини, яка цю рослину визначила та знову ж дату, коли це відбулося. Такі етикетки набули сучасного вигляду наприкінці ХІХ ст.

Під час семінару, приуроченого ювілею Гербарію, виступили викладачі Університету та представники наукових установ України.

Завідувач кафедри ботаніки, професор Лідія Тасенкевич зробила короткий експрес-курс в історію Гербарію Університету, показав світлин мультимедійної презентації ознайомила з найціннішими колекціями.

Гербарій LW Львівського університету був заснований першим професором ботаніки університету Б. Шверекером (1742–1807) 1783 року. Сьогодні загальна кількість гербарних одиниць нараховує

приблизно 280 тисяч. Майже 2500 унікальних зразків типового матеріалу зі значної частини України, Європи й інших куточків світу становлять особливу наукову цінність Гербарію, оскільки є еталонами назв багатьох видів рослин світової флори та безцінним фондом світової ботанічної науки. Найцікавішими доробками видатних вчених є колекції Філіпа Йогана Фердинанда Шура 1853 року, до речі, одна з двох колекцій такого типу у світі, Антонія Ремана, Рудольфа Вільчека, Гелена Йозефа Кшемєневської, Отто Яапа.

Лідія Олексіївна розповіла про нове обладнання Гербарію, отримане після надання йому статусу Національного надбання, про каталогізацію та оцифрування гербарних зразків, участь у створенні Європейського віртуального Гербарію. Слова щирої вдячності за підтримку та допомогу у створенні комфортних умов для належного функціонування Гербарію професор адресувала ректорату Університету, звернувши увагу на зацікавлення в розвитку природничих наук проректора

з науково-педагогічної роботи, біолога за фахом Звенислава Мамчур.

Після урочистого відкриття семінару з доповіддю про історичні гербарні колекції України та їх дослідження виступила Наталя Шиян, керівник Гербарію KW Інституту ботаніки імені М. Холодного АН України. Наталя Михайлівна наголосила на важливості оцифрування гербарних зразків, недоступності таким чином досі невідомі зразки для досліджень, з огляду на те, що така робота в Україні довго не проводилася. “Пріємно, що Львівський університет є провідником цієї роботи”, – зауважила Наталя Шиян.

Важливу проблему реалій сьогодення та перспектив розвитку правового статусу Гербарію порушив завідувач відділу охорони екосистем Інституту екології Карпат НАН України Олександр Гагало, навівши до прикладу низку серйозних правових колізій, які становлять певну небезпеку для існування Гербарію як структури й особливо для його працівників, оскільки статус гербаріїв в Українському законодавстві ніяк не визначений. Цю проблему

поглиблює відсутність у нашій країні ставлення до гербарної справи як до науки. У цьому контексті Наталя Шиян зазначила, що Інститут ботаніки обстоюватиме гербарну справу як науку зі своїм понятійним апаратом і філософським обґрунтуванням. “Коли будемо ставитися до гербарного зразка як до документа (чим він і є насправді), тоді матимемо й правовий статус”, – зауважила Наталя Михайлівна.

Відтак присутні обговорили необхідність ініціювання процесу правового визначення Гербарію та звернення з пропозиціями до Міністерства. Було сформовано ініціативну групу на базі представників Інституту екології Карпат та ЛНУ ім. Івана Франка, яка сформує подання до відповідних органів міста й області з метою внесення пропозицій до зміни відповідного закону. Співпрацювати з цією групою погодилася проректор з науково-педагогічної роботи Звенислава Мамчур, яка також була ідейним натхненником та автором публікації каталогів колекцій мохів А. Ремана та Р. Вільчека.

Додамо, що завдяки угоді про співпрацю, укладеній між Львівським університетом і Фондом Ендрю Меллона (США), та отриманому в дар від Королівських ботанічних садів (К’ю, Великобританія) Herbscan (приладу для сканування гербарних зразків), при Гербарії сформувався регіональний центр для виконання проекту “Оцифрування типових зразків з гербаріїв заходу України”, у роботі якого беруть участь також гербарії Державного природознавчого музею НАН України, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та Інституту екології Карпат НАН України.

*Олена КАРАБЧУК
Фото Олега ВІВЧАРІКА*

Exemplis discimus

Звертаючись до історії розвитку фізичної науки у Львівському університеті, знаходимо відомості про те, що перші наукові дослідження з фізики розпочалися у 70-х роках XIX століття. 1869 року на філософському факультеті було створено кафедру математичної фізики, а згодом і фізичний відділ, куди ввійшли кафедра теоретичної фізики та кафедра експериментальної фізики з фізичним кабінетом. Офіційною датою заснування фізичного факультету вважається 1953 рік, коли після поділу фізико-математичного факультету було створено новий структурний підрозділ.

У різний час учені Університету (А. Денізот, З. Клеменсевич, С. Лорія, Л. Інфельд, Ш. Шеньовський, В. Рубінович, З. Храпливий та ін.) досліджували фізичні процеси та явища, розвивали теоретичний і практичний рівні науки. Здобутки факультету сприяли відкриттю у Львові Інституту фізики конденсованих систем НАН України, Інституту фізичної оптики при МОН України, Інституту прикладної фізики.

За роки існування факультету відбулося його значне інституційне зростан-

ня. Сьогодні фізичну науку розвивають шість кафедр: теоретичної фізики, експериментальної фізики, фізики металів, фізики твердого тіла, загальної фізики й астрофізики.

Цьогорічні ювілейні святкування з нагоди 60-річчя від часу заснування фізичного факультету об'єднали представників провідних наукових інституцій у галузі фізики та видатних фізиків: академіків Ігоря Юхновського, Ігоря Мриглода, Зіновія Назарчука, члена-кореспондента НАН України Ігоря Стасюка.

Під час урочистої академії Перший проректор Університету Василь Височанський відзначив "висококваліфіковану працю фахівців фізичного факультету, які забезпечують навчальний процес на належному рівні", і нагородив викладачів факультету грамотами за сумлінну працю.

Про "зміцнення факультету, яке стало можливим завдяки науковим розробкам талановитих учених-фізиків", йшлося у виступі декана фізичного факультету, професора Петра Якібчука. Петро Миколайович окреслив основні

напрями дослідницької діяльності кафедр і лабораторій факультету, зацентрувавши увагу на становленні фізичної науки в часи незалежності України та виокремленні факультету електроніки, що уможливило підвищення якості підготовки спеціалістів. Декан наголосив, що "завдяки особистій ініціативі Івана Вакарчука на факультеті зросла й була вдосконалена науково-експериментальна база".

Від імені асоціації деканів Львівського університету привітав ювілярів президент асоціації, професор Михайло Зарічний, який у своєму вітальному слові зауважив, що з огляду на тісну співпрацю механіко-математичного й фізичного факультетів свято є спільним. Михайло Михайлович нагадав про останні показники науко-метричної бази даних Scopus, що засвідчують високі досягнення науковців факультету, а відтак зробив висновок, що "фізична наука має велике майбутнє, а відносно невелика кількість очочих її вивчати, свідчить лише про елітарність фізики".

У символічний для фізиків Львівського університету рік відзначаємо й

інші пам'ятні дати, зокрема варто згадати й нещодавні урочистості з нагоди 80-річчя професора Ярослава Дутчака та 50-річчя кафедри фізики металів, які включали проведення VI Міжнародної наукової конференції "Фізика неупорядкованих систем", вечір спогадів про Ярослава Дутчака й покладання квітів на могилу відомого вченого.

"Ярослав Йосипович був яскравою особистістю, нестримним у науковій праці, мав товариський характер", – поділився спогадами про засновника кафедри фізики металів Ректор Університету (1990-2007, 2010-2013 рр.), голова програмного комітету, завідувач кафедри теоретичної фізики, професор Іван Вакарчук. Він наголосив на високих відзнаках ученого та подякував організаторам за гідне пошанування пам'яті Ярослава Дутчака. Зазначимо, що на фізичному факультеті є погруддя Ярослава Йосиповича, а одній із аудиторій присвоєно ім'я цього видатного фізика. Декан фізичного факультету, професор Петро Якібчук зазначив, що багато хто пам'ятає Ярослава Дутчака – "метра фізики металів", який випустив у науковий світ 80 кандидатів наук.

Із пленарною науковою доповіддю про фундаментальну значимість праць Ярослава Дутчака з вивчення розплавів для сучасної нанофізики та нанотехнологій виступив професор кафедри фізики металів Степан Мудрий. Степан Іванович зацентрував увагу присутніх на кількісному збільшенні учасників VI Міжнародної конференції та її географічному розширенні.

У доповіді професора Степана Мудрого йшлося про основні фундаментальні досягнення в галузі конденсованого стану речовин відомого фізика, який закінчив фізичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка. У доробку Ярослава Дутчака – понад 400 друкованих

праць, 4 монографії, 10 підручників і посібників.

Ярослав Йосипович зробив вагомий внесок у розвиток наукових напрямів на кафедрі фізики металів, зокрема він вперше вивчив структуру рідких металів і багатокомпонентних сплавів, дослідив їхні фізичні властивості, запропонував новий підхід до інтерпретації структури багатокомпонентних сплавів у рідкому стані, який враховує термодинамічні функції, міжатоми взаємодію та геометричні розміри атомів. За цикл робіт "Експериментальні і теоретичні дослідження з фізики рідких металів" був удостоєний Державної премії України з науки і техніки.

Ярослав Дутчак був ініціатором й особисто брав участь у розвитку експериментальної бази та наукових досліджень на кафедрі. Так, вперше були започатковані наукові напрями з рентгеновської спектроскопії, дослідження структури і фізичних властивостей рідких металів, динаміки кристалічної ґратки, електрофізичних властивостей, для глибшого аналізу структурних переходів на кафедрі були розроблені методики рентгенографії, електронної і растрової мікроскопії. На завершення свого виступу професор Степан Мудрий додав: "Представники різних фізичних шкіл будуть підтримувати розпочаті Ярославом Дутчаком дослідження, адже вони мають безпосередній зв'язок зі сучасними проблемами фізики неупорядкованих систем".

Переконані, що сучасна фізична наука, яку творять відомі вчені Львівського університету, й надалі залишатиметься джерелом знань про навколишній світ, що є основою науково-технічного розвитку суспільства й водночас одним із найважливіших компонентів людської культури.

Тетяна ШЕМБЕРКО
Фото Юрія ЧАБАНА

“Громадянське суспільство і ЗМК: пошуки партнерства”

З ініціативи факультету журналістики ЛНУ ім. Івана Франка та за сприяння Національної спілки журналістів України 24 жовтня 2013 року розпочала роботу вже традиційна Всеукраїнська журналістсько-наглядова конференція, тематика якої цьогоріч присвячена складній і глобальній проблемі партнерства громадянського суспільства та засобів масової комунікації.

Відкриваючи конференцію, що зібрала багато гостей з України та з-за кордону, заступник декана факультету журналістики Богдан Тихолоз зауважив, що захід відбувається напередодні святкування 60-річчя факультету, заснованого 1954 року, та з нагоди вшанування пам'яті заслуженого журналіста України, професора Львівського університету Володимира Здоровеги.

У вітальному слові проректора з науково-педагогічної роботи та соціальних питань і розвитку Мар'яна Лозинського йшлося про становлення та значення Львівської школи журналістики, про важливість співпраці старшого та молодшого поколінь, практиків і теоретиків у пошуках перспектив розвитку журналістики за умови складних суспільних процесів і потужного потоку інформації.

Голова Національної спілки журналістів України Олег Наливайко розповів про роль спілки у медіапатрії України. Олег Ігорович окреслив основні ідеї та тенденції, над якими працює спілка, як от майбутнє членство у Європейській асоціації журналістів, та окреслив коло питань, озвучених на Всесвітній конференції журналістів на Родосі, зокрема чому сьогодні немає попиту на якісну журналістику? А відтак розповів про наслідки краху неоліберальної економічної моделі для функціонування медіа, відзна-

чив попит у світі на серйозні аналітичні видання, окреслив функції блогера в розвитку журналістики й ознайомив із багатьма іншими проблемами, які обговорювали на всесвітній конференції, щодо виживання медіа в сучасних умовах, а також розвитку мультимедійності, дозування цифрового контенту та перспектив мобільної версії друкованих видань. Олег Ігорович повідомив про законопроект щодо роздержавлення ЗМІ та відповів на запитання, чому спілка ініціювала прискорення цього закону.

Привітання від Анатолія Пуя, директора Інституту вищої школи журналістики та масових комунікацій Санкт-Петербурзького державного університету (Росія), зачитала Людмила Мар'їна, доцент факультету журналістики Санкт-Петербурзького університету. У своїй доповіді Людмила Петрівна поділилася роздумами та дослідженнями проблем журналістики в контексті сучасного медіапростору російською науковою школою журналістики. За словами науковця, відмінною та важливою рисою української журналістики на всіх рівнях є її виражене національне обличчя, всу-

переч процесам тотальної уніфікації та глобалізації у світі.

Завідувач кафедри журналістики Інституту журналістики і міжнародних відносин Київського національного університету культури та мистецтв, професор Олександр Холод розглянув громадянське суспільство та ЗМК у системі соціального інжинірингу. Завідувач кафедри нових медіа ЛНУ ім. Івана Франка, професор Борис Потятиник виступив із доповіддю "Метафора "золотої ери": особливості використання в історії журналістики та прогнозуванні". Про наукову спадщину Володимира Здоровеги, зокрема про його мистецтво слова у публіцистиці, йшлося у виступі професора кафедри журналістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Ігоря Михайлина. Завідувач кафедри радіомовлення і телебачення Університету, професор Василь Лизанчук проаналізував поетичне і публіцистичне слово Тараса Шевченка в контексті функціонування сучасних ЗМК в Україні. Завідувач кафедри зарубіжної преси та інформації Йосип Лось ознайомив присутніх із видатними постатями світових ЗМК та їх "впливові" на сучасний світ. Про становлення громадянського суспільства як необхідної передумови формування повноцінної четвертої влади розповів доцент кафедри теорії і практики журналістики Львівського університету Ігор Лубкович.

Учасники обговорили проблеми телебачення та радіомовлення в інформованні та формуванні громадянської думки, проблеми нових медіа, які формуються на основі традиційних і громадянських ЗМК, та проблеми розуміння й порозуміння мови медіа.

Олена КАРАБЧУК
Фото Марії ПИЛИП

60-річчя кафедри диференціальних рівнянь

18 жовтня 2013 року в Актовій залі Львівського національного університету імені Івана Франка відбулась наукова конференція, присвячена 60-річчю кафедри диференціальних рівнянь, у якій взяли участь учені – творці майбутнього математичної науки.

Вступним словом відкрив конференцію завідувач кафедри диференціальних рівнянь, доктор фізико-математичних наук, професор Микола Іванчов, який розповів про історію заснування та розвитку кафедри, а також про наукові здобутки видатного українського математика, засновника кафедри Ярослава Лопатинського. "Той науковий поштовх, який здійснив Ярослав Лопатинський, сприяв розвитку напрямів, пов'язаних із розв'язанням задач у просторах узагальнених функцій, з еліптичними рівняннями, оберненими задачами. Наші вихованці продовжують працювати в тих напрямках і підсилюють інші кафедри Львівського університету. Станом на сьогодні кафедра оптимізувала свій склад, розвивається та зростає якісно й кількісно", – зазначив Микола Іванчов.

З вітальним словом звернувся до присутніх декан механіко-математичного факультету, професор Михайло Зарічний, який порівняв склад кафедри зі "сузір'ям, котре складається із зір різної величини, але які разом світять на зоряному небі факультету. Зараз на факультеті функціонує 10 таких "сузір'їв" – 10 кафедр – а це немало! Вони охоплюють усі напрями сучасної математичної науки, незважаючи на те, що вона розвивається надзвичайно стрімко та різнобічно". Михайло Михайлович зазначив, що ставить кафедру диференціальних рівнянь на чільне місце за результатами іміджевої роботи викладацького складу, адже "вже кілька років поспіль випускники стверджують, що саме ця кафедра демонструє: вимогливість може гармоніювати з доброчинністю".

Подякував за чудову можливість взяти участь в "уже сімейному святі кафедри" директор Інституту металофізики НАН України, академік, професор Орест Івасишин, зауваживши, що "особливо подивований великою кількістю молодих аспірантів кафедри". Орест Михайлович поділився з присутніми теплими словами: "Я щасливий і надалі спілкуватися з провідними представниками львівської математичної школи". Професор побажав представникам кафедри диференціальних рівнянь "не

загубити запал до розвитку та популяризації науки, до збагачення теорії фундаментальними результатами".

Спілкування науковців під час таких конференцій і симпозіумів відіграє значну роль не лише у професійному житті, а й у педагогічній і творчій праці та подякував за те, що "з цього академічного спілкування винис дух людності та високої поваги до здобутків інших", – наголосив член-кореспондент Національної академії наук України, доктор фізико-математичних наук, професор Богдан Пташник.

Додамо, що кафедра диференціальних рівнянь активно співпрацює з українськими й закордонними науковими інституціями, а результати роботи її вихованців і визнаних учених високо поціновані в математичному світі.

Марія ПИЛИП
Фото Олега ВІВЧАРІКА

24 жовтня 2013 року у Львівській обласній організації Національної спілки журналістів України відбулась презентація книги "Мистецтво збагнути день. Спогади про Володимира Йосиповича крізь призму спогадів його друзів, колег і багатьох поколінь вихованців метра журналістської майстерності. Окрім цього, один із розділів книги вміщує найкращі публіцистичні матеріали Володимира Здоровеги, які надруковані у газетах "Дзеркало тижня", "День", "Високий замок", "Молодь України".

Науковий простір

9 жовтня 2013 року на економічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка відбувся круглий стіл на тему: “Проблеми впровадження міжнародних стандартів обліку і статистики в Україні”, у якому взяли участь викладачі, аспіранти та студенти факультету. Організаторами заходу стали кафедри статистики та обліку й аудиту, а також Економічний науковий клуб студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених. Круглий стіл присвячено Дню Львівського університету та проведено у рамках міжнародного проекту “Статистика-2013: міжнародний рік статистики”.

XIV Міжнародний сорабістичний семінар

Традиційно організаторами XIV Міжнародного сорабістичного семінару “Сорабістика: сучасність і перспективи”, відкриття якого відбулося 4 жовтня 2013 року в конференц-залі філологічного факультету, є кафедра слов'янської філології Львівського національного університету імені Івана Франка у співпраці з кафедрою слов'янської філології Сербського інституту у Будишині (Німеччина). Цьогорічний семінар присвячений 90-літтю від дня народження професора К. Трофимовича. Проведений у жовтні 1984 р. на кафедрі слов'янської філології науковий семінар згодом переріс в авторитетний форум, що згуртував навколо себе вчених-сорабістів із різних країн (України, Німеччини, Польщі, Чехії, Білорусі та Росії) і став важливим осередком розвитку сорабістики як в Україні, так і за її межами.

“У нашому Університеті сформована школа сорабістичних досліджень, яка успішно функціонує і гуртує навколо себе молодих дослідників”, – звернувся до учасників семінару проректор з науково-педагогічної роботи Володимир Кирилич. Він переконаний, що наукові дослідження, які здійснюють наші вчені, мають “переливи з двох джерел” – філологічного факультету ЛНУ ім. Івана Франка та Сербського інституту в Будишині. Володимир Кирилич висловив вдячність Сербському інституту за допомогу й підтримку студентів та науковців Університету завдяки існуючим стипендіям і грантам. Адже “якщо у школі немає молоді, то важко говорити про майбутнє”, – вважає проректор.

Директор Сербського інституту в Будишині, професор Дітріх Шольце подякував своїм львівським колегам за ініціативу проведення семінару та

поділився спогадами про організацію перших конференцій, які згодом трансформувалися в семінар, що стало початком заснування сорабістики у Львівському університеті. Доктор Дітріх Шольце відзначив, що цей науковий захід є не лише міжнародним, а й міждисциплінарним. Директор Інституту висловив сподівання на подальшу співпрацю двох науково-освітніх інституцій, які вже мають добрі спільні традиції дослідження різних аспектів духовного життя Лужиці, зв'язків її культури з культурою інших слов'янських народів.

Модератор заходу, завідувач кафедри слов'янської філології Надія Лобур зауважила, що “понад 28-річна традиція культурних і наукових контактів із провідними європейськими освітніми установами узаконена угодами”. Акт урочистого підписання угоди здійснили директор Сербського інституту, професор Дітріх Шольце та проректор Львівського університету Володимир Кирилич.

Від імені Українського товариства приятелів сербо-лужицької культури привітав присутніх із “цією знаменною науковою подією” випускник кафедри слов'янської філології, поет і перекладач, старший науковий співробітник Вінницького краєзнавчого музею Григорій Мовчанюк, який поділився спогадами про свого наставника – ученого-слависта, професора Костянтина Трофимовича.

“Символічно, що ми сьогодні говоримо про ювілей. Люди звикли вимірювати простір мілями, кілометрами, а час – ювілеями”, – розпочав свій виступ декан філологічного факультету, професор Ярослав Гарасим. Ярослав Іванович подякував організаторам за можливість обміну думками про минуле й майбутнє двох народів, адже факт підписання угоди є запорукою того, що сорабістичні семінари та дослідження проводитимуться й надалі”.

Тетяна ШЕМБЕРКО
Фото Анастасії КОНИК

IV Міжнародний конгрес іспаністів України

Як відомо, гаслом факультету іноземних мов ЛНУ ім. Івана Франка є латинський вислів “Populos linguae iungunt” (“Мови єднають людей”). І, як відомо, знання інших мов збагачує людину, “помножуючи” її сутність (скільки мов ти знаєш, стільки разів ти Людина). А відтак, будучи “каналом зв'язку” між народами, за допомогою якого відбувається “переливання” й транспортування духовних, культурних цінностей, мови стають фактором світової цивілізації.

З-поміж понад 30-ти мов, викладання іноземних мов Університету, вагому роль відіграє іспанська мова, яка займає одне з провідних місць на мовній “планеті”. Якщо бути більш точними, то згідно з дослідженнями вчених, іспанська мова завдяки своїй популярності на початку нашого

температурі посідає друге місце у світі за поширеністю, випередивши навіть французьку мову. Приблизно 500 млн. людей розмовляють нею, вона – четверта і найбільш географічно поширена мова, а також знаходиться на четвертій позиції за поширенням у мережі Інтернет.

Поки що її випереджають англійська, японська та німецька. Іспанська – також офіційна мова Європейського Союзу та одна з офіційних мов ООН, і є “найзрозумілішою” мовою Західної півкулі, носії якої живуть на території від Патагонії до Нью-Йорка.

У 2009 році з метою популяризації іспанської мови в Україні офіційне дипломатичне представництво Королівства Іспанії в Україні заснувало щорічний Конгрес іспаністів, що відбувається на базі вищих навчальних закладів, у яких викладають іспанську мову. 4 жовтня 2013 року у Львівському університеті відбулося відкриття IV Міжнародного конгресу іспаністів України. Організаторами заходу стали Асоціація Іспаністів України, Посольство Іспанії в Києві та факультет іноземних мов ЛНУ імені Івана Франка.

У конгресі взяли участь аташе з питань культури Посольства Іспанії в Києві Віктор Мурсія Гарсон, президент Асоціації Іспаністів України Олександр Пронкевич, а також викладачі іспанської мови вищих і середніх навчальних закладів України, Іспанії, Польщі, Росії, Перу.

Цьогорічна тема конференції охоплювала надзвичайно “тонку” й актуальну символічну тему: “Пам'ять і культура у світовій іспаністиці”. Аташе з питань культури Посольства Іспанії в Києві Віктор Мурсія Гарсон, окреслюючи свого роду новаторську

Віктор Мурсія Гарсон виокремив і деталізував три основні тематичні пласти доповідей конференції: питання історичної пам'яті, іспанської матакультури (як поєднання багатьох культур) та проблеми глобалізації. Володимир Сулим відмітив, що основним завданням доповідей буде їхня спрямованість на те, аби через пам'ять та “завдяки пам'яті переміщати нас у різні часи й епохи, тим самим синтезуючи роль іспанської мови, культури”.

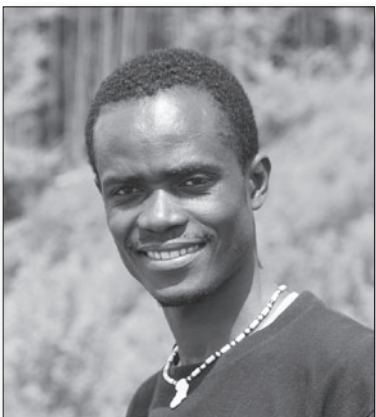
Особливу вдячність молодій команді іспаністів, завдяки якій відбувається вже четвертий Конгрес, висловив президент Асоціації іспаністів України Олександр Пронкевич, розповівши про народження ідеї проведення таких заходів.

Упродовж двох днів конференція працювала у двох секціях, присвячених окремим темам історичних сторінок України й Іспанії, питанням методології та дидактики навчання іспанської мови і літератури, проблемам лінгвістики та перекладу. У рамках заходу відбувся також круглий стіл на тему: “Проблеми й перспективи викладання іспанської мови в Україні” та майстерня “Хуглари в дії. Інтерактивні поезія й театр для тих, хто вивчає іспанську мову”, а також засідання Асоціації іспаністів України й екскурсії містом.

Враження від насиченої та цікавої програми конгресу ще раз переконають: не прогадають ті, хто зважиться вивчати іспанську – одну з наймиліших і найдоступніших для засвоєння мов.

Олена КАРАБЧУК
Фото Анастасії КОНИК

Очима іноземця

Львівський національний університет імені Івана Франка – один з найпрестижніших ВНЗ України. Він підтримує партнерські зв'язки з 95 навчальними закладами та установами 33 країн світу. Постійно оновлюються угоди про співробітництво з університетами, з якими є співпраця вже багато років. Деякі факультети та кафедри мають свої угоди з відповідними підрозділами зарубіжних інституцій. На факультеті Університету навчаються іноземні студенти з Росії, Білорусі, Латвії, Китаю, Кореї, Азербайджану, Узбекистану, Туреччини, Румунії, Бразилії, Палестини, Конго, Екватору, Нігерії, В'єтнаму, Анголи, Німеччини, Італії, Сербії, Японії, Молдови, Грузії та ін.

Мабуть, багатьом із нас цікаво дізнатися думку іноземців про навчання в Україні, їхні враження про Університет та Львів. Нам вдалося поспілкуватися із студентом геологічного факультету сонячної Анголи Тоні Мабіалою.

– Тоні, розкажи, будь ласка, як ти потрапив в Україну?

– У цьому мені допомогли батьки. До приїзду в Україну я 2 роки навчався в Ангольському університеті на інженера-

електромеханіка, але навчання там мені не сподобалось, бо було багато теорії і мало практики. Я хотів чогось більшого, хотів вчитися там, де є більше можливостей і умов для моєї спеціальності, до того ж завжди мріяв навчатись за кордоном. Тому поговорив про це з батьками – і ось я тут.

– Чи був у тебе вибір країни, у якій навчатимешся? Якщо так, то чому обрав саме Україну?

– Так, я мав можливість поїхати в Бразилію, там мені було б легше вчитись, адже в цій країні говорять моєю рідною мовою – португальською, також схожа культура. Але мій друг з Анголи, який приїхав сюди швидше, порадив Україну, бо тут навчання серйозніше і дешевше. Коли я прибув до Львова, то з-поміж усіх університетів вибрав університет імені Івана Франка, бо чув, що це дуже престижний ВНЗ, який дає хорошу освіту. І коли я ходив на підготовчі курси для іноземців у ЛНУ, то бачив порядок і хорошу організацію навчання. Це мені дуже сподобалось.

– Чи відрізняється система освіти України від ангольської?

– Так, відрізняється. Як я вже казав, навчання у вашій країні серйозніше, бо для цього є більше умов і фахівців. А щодо шкільної освіти, то в Анголі школи з восьмирічним терміном навчання, а далі існують курси підготовки до вступу в технічні та педагогічні навчальні заклади, що дає середню освіту.

– Чи подобається тобі Львів?

– Мені дуже подобається Львів. Тут почувуюся, як у другому домі, адже живу в цьому місті вже 2 роки. Люблю його архітектуру, театр. Це місто для художників, поетів та інших діячів мистецтва. Щоправда не люблю львівської погоди, адже тут постійно льють дощі і великий перепад температури – буває або дуже спекотно, або дуже холодно, а це не для мене. У моїй країні я живу в місті

Кабінда, яке розташоване біля Атлантичного океану, а також біля великого тропічного лісу, тож повітря там дуже чисте, а температура коливається від 22 до 32 градусів.

– Як в тебе враження від львівських студентів і львів'ян загалом?

– У мене є багато друзів зі Львова і не тільки, які до мене дуже гарно ставляться. Мені приємно з ними спілкуватися. Є багато студентів, з якими я люблю грати у футбол, а також гандбол. Я вхожу до складу університетської команди з гандболу. Зауважив, що українці дуже веселі люди, які полюбують свята. А загалом багато добрих людей у вашому місті. Так, як і в кожному іншому місті чи країні.

– Чи важко тобі було вивчити українську мову?

– Спочатку мені було дуже важко, адже португальська й українська мови дуже відрізняються. У вашій мові є багато букв, які мені важко було вимовити, наприклад буква “щ”. Але згодом з допомогою викладачів та друзів з гуртожитку в мене все вийшло. Базове знання української мови я отримав на курсах, але більше розуміння та кращу вимову я опанував, спілкуючись із українцями. Зараз люблю читати українською мовою поезію Т. Шевченка та І. Франка, яка мені дуже подобається.

– Як в тебе плани на майбутнє? Чи збираєшся повертатись в Анголу?

– Я ще не задумувався над цим питанням. Та, мабуть, після закінчення Університету я повернусь в Анголу. Коли я вступав до ЛНУ, то вибрав геологічний факультет, бо в моїй країні потребують спеціалістів у цій галузі, оскільки Ангола багата на такі корисні копалини, як алмази, нафта, золото... Їх видобутком займаються багато іноземних фірм, а от спеціалістів з нашої країни там дуже мало. Тому, приїхавши у свою країну, я буду забезпечений хорошою роботою. Хоча і в Україні мені дуже подобається, і я б не проти тут жити.

Олеся ГРИЦЬКО,
студентка 4 курсу факультету журналістики

Від ідеального до реального...

З 26 по 27 вересня 2013 року на хімічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка відбулась III Школа молодих науковців “Дифракційні методи: від ідеальної до реальної структури”, організована кафедрою неорганічної хімії.

Метою цьогорічної Школи було не тільки ознайомити молодих науковців з основами дифракційних методів аналізу та сучасними приладами для дослідження та синтезу, але й продемонструвати відмінність між ідеальними та реальними кристалічними структурами. Ініціаторами проведення цих заходів уже втретє виступає кафедра неорганічної хімії Львівського національного університету імені Івана Франка, на базі якої вже понад 60 років існує потужна кристалохімічна школа, у рамках якої працювали ще такі метри науки: Є. Черкашин, П. Крип’якевич, О. Заречнюк, Ю. Кузьма, О. Бодак, Р. Сколодзра та, звичайно, Є. Гладішевський, який відійшов від нас лише рік тому. Співорганізаторами також виступили Західний науковий центр НАН України, а також Комітет кристалографів України. Спonsorом виступив Міжнародний центр дифракційних даних (ICDD, США).

У роботі III Школи молодих науковців “Дифракційні методи: від ідеальної до реальної структури” взяли участь

32 учасники з різних міст України та Польщі: Київ, Дніпропетровськ, Луцьк, Одеса, Ужгород, Харків, Чернівці, Вроцлав та Львів представляли 9 університетів, 1 академію, 6 інститутів НАН України, та Інституту Польської АН – всього 17 установ, зокрема й студенти та аспіранти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Цьогоріч заняття школи тривали два дні, у межах яких було прочитано 4 лекції та проведено 3 практичні заняття. Відкрив III Школу молодих науковців “Дифракційні методи: від ідеальної до реальної структури” член-кореспондент НАН України, професор, завідувач кафедри неорганічної хімії Роман Гладішевський, який і прочитав першу лекцію “Від ідеальної до реальної кристалічної структури”. Далі з учасниками поділились досвідом професор Петро Завалій (University of Maryland, США) з лекцією “Практичні аспекти аналізу кристалічної структури з використанням методу Рітвельда” та професор Ярослав Філінчук (Université catholique de Louvain, Бельгія). Темою його доповіді була: “Порошкова дифракція в умовах низьких/високих температур, тиску, реакцій з газами та ін.”. Також учасники могли відвідати одне з трьох практичних занять, а саме: “Рентгенівський дифракційний метод

полікристалу. Фазовий аналіз” (провів старший науковий співробітник Павло Демченко), “Уточнення кристалічної структури методом Рітвельда” (старший науковий співробітник Ярослав Токайчук) та “Визначення модульованої/композитної структури (провідний науковий співробітник Лев Аксельруд). Перший день у Школі закінчився товариською вечерею, де учасники змогли ближче познайомитись, обмінятись досвідом і переглянути пізнавальний фільм про Львів.

Другий день навчання розпочався з лекції професора Лева Аксельруда (Львівський національний університет імені Івана Франка) на тему: “Модульовані та композитні структури”, яка й була завершальною. Пізніше учасники Школи відвідали по два практичних заняття, де вони здобули практичні навички дослідження, визначення й уточнення ідеальної та реальної кристалічної структури сполук.

Закриття III Школи молодих науковців “Дифракційні методи: від ідеальної до реальної структури” відбулось 27 вересня, де учасники, які відвідали всі лекційні та практичні заняття, отримали сертифікат про участь у Школі. За словами голови оргкомітету Романа Гладішевського, ця Школа не є останньою, а наступна така зустріч відбудеться через рік.

*Віталія ФЕДИНА,
аспірантка кафедри
неорганічної хімії
Фото Ірини ТОКАЙЧУК*

Географія, економіка й туризм

Офіційне відкриття VII Міжнародної конференції “Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід”, організатором якого є кафедра туризму географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, відбулось 4 жовтня 2013 року в Будинку вчених.

З вітальним словом до учасників конференції звернулася завідувач кафедри туризму географічного факультету Марта Мальська: “Наше існування, буття – це завжди продовження чогось, а в науці – чийогось доробку та зусиль. У Львівському університеті є викладачі, до наукових праць яких буде звертатися не одне покоління географів”.

Радо привітав іноземних гостей “у нашому давньому місті Львові – культурному центрі України” декан географічного факультету Володимир Біланюк, додавши: “Упевнений, що цьогорічна конференція стане знаковою подією для освітнього та наукового життя нашого вишу”.

Також в урочистому відкритті міжнародної конференції взяли участь заступник директора департаменту міжнародного співробітництва й туризму, начальник управління туризму та курортів Львівської ОДА Оксана Погорілко та заступник міського голови з гуманітарних питань Львівської міської ради Василь Косів. Зокрема Василь Михайлович констатував, що “зараз у Львові спостерігається явище “кадрового голоду”. Відтак, для вирішення проблеми потрібно налагодити конструктивний діалог між ви-

щими навчальними закладами й інституціями туризму міста”. І як приклад зростання туристичної інфраструктури заступник міського голови навів стратегії розвитку міст Кракова та Барселони.

Незважаючи на ситуацію в туристичній сфері, “останнім часом якісно піднявся рівень географії. Вона гуманізувалась та економізувалась, вдовольняючи тепер потреби людини”, – зазначив завідувач кафедри економічної та соціальної географії Олег Шаблій. Підтримав професора і колишній декан географічного факультету, завідувач кафедри геоморфології та палеогеографії Ярослав Кравчук, наголосивши: “Географічна наука надалі зростає, що надалі матиме своє відображення у збільшенні напрямів її вивчення”.

Ольга Заставецька, завідувач кафедри географії України Тернопільського національного педагогічного інституту імені Володимира Гнатюка, запросила українських та іноземних учасників на екскурсії Тернопільщиною, містом Теребовлею та паломницьким центром у Зарваниці.

Із доповідями виступили представники вищих навчальних закладів України, Польщі, Росії, Білорусії, Італії та США. Насичена програма конференції включала триденні пленарні й секційні засідання, екскурсії та обговорення актуальних тем сучасної географічної науки.

Марія ПИЛИП

Уроки Арабської весни

Учасники міжфакультетського Дискусійного клубу присвятили цілий місяць подіям Арабської весни.

У часи, здавалося б, прогресу новітніх технологій і стрімкого інформаційного буму українське суспільство, а студентство зокрема, зіткнулося з проблемою інтелектуального “безробіття”. Саме з цим намагаються боротися учасники міжфакультетського Дискусійного клубу (Debate Club) на базі факультету журналістики.

Після “соціального” вересня настав жовтень “революцій”. Цей місяць був присвячений подіям Арабської весни. Також, окрім аналізу арабського суспільства та низки суспільно-політичних процесів, Дискусійний клуб ознайомився з культурою Близького Сходу та намагався знайти невидимі мости з європейською цивілізацією. Варто нагадати, що Дискусійний клуб щотижня працює в іншому форматі. Наприклад, у рамках DC Read учасники читають та аналізують публікації, статті. DC Watch – організовують перегляди актуальних документальних чи художніх фільмів. Третя платформа – DC Talk – це відкриті лекції, майстер-класи з істориками, політологами, журналістами та громадськими діячами. І останній, підсумковий, етап – DC Debate, тобто дебати, під час яких студенти вчать аргументовано й переконливо відстоювати свою позицію. Також у DC щомісяця осмислюють публіцистику видатних українців, проводячи круглі столи “Броньбійна публіцистика: шляхи формування національної свідомості”.

Однак цей жовтень почався з майстер-класу доцента кафедри теорії та історії політичної науки Олександра Сорби, який поділився досвідом і вмінням мистецького ведення дебатів. Завдяки цьому активна молодь почерпнула для себе багато нового в таких аспектах, як концепція промови, система аргументації, публічний виступ і протидія словесній маніпуляції.

Перший урок арабських подій допоміг засвоїти аспірант теорії та історії політичної науки ЛНУ ім. Івана Франка Євген Ланюк. У рамках DC Talk він зосередив увагу на медійному ракурсі, а саме соціальних мережах, за допомогою яких і відбулася швидка реакція та організація масових протестів в арабських країнах. Адже соціальні мережі, на думку лектора, ставлять владу під мікроскоп, ба більше, вони починають формувати світогляд людей, коли обговорення є у вузьких колах. “Після лекції я розставив змістовні акценти на певні положення Арабської весни. Зокрема остаточно впевнився, що очікування демократичних зрушень на Близькому Сході впираються в низку нездоланих проблем, – ділиться враженнями дискусійник Святослав Мотрен. – Йдеться про різнірідні опозиції; велика частка в ній ісламістів, які подекуди дотримуються праворадикальних, екстремістських позицій; інституційна незорганізованість суспільства, зокрема молоді”.

Загалом більшість людей у Близькому сході вбачають щось неоднозначне: чи то варварське, чи то дивовижне, або ж, можливо, щось відчужене, часом химерне, або просто далеке. Однак про те, що саме за допомогою цієї частини світу Європа змогла перейти від Середньовіччя до початку Ренесансу – мало хто знає. У цьому руслі для широкого осмислення арабської культури та шляху її розвитку на дискусійників чекали два фільми у форматі DC Watch: “Розповсюдження Ісламу – сила з пустелі” та “Арабська середньовічна наука і європейський Ренесанс”. Як

стверджують дискусійники, візуалізація Арабського світу допомогла їм краще зрозуміти ментальність країн Сходу. “Документальний фільм розвінчав наші стереотипні уявлення та поверхові знання про інший незвіданий Арабський світ. Парадигма Захід-Схід раніше виглядала зовсім по-іншому”, – пише після зустрічі у своєму блозі учасниця Дискусійного клубу Тетяна Русінкевич.

Урок №3 був винесений із читання. У форматі DC Read інтелектуальному студентству було запропоновано кілька праць: “Європа й Арабська весна”, “Режимні трансформації на сучасному Арабському Сході” (І. Кудряшова) та “Туніс – зачинатель “Арабських революцій” (М. Відясова). Ці праці дозволили ґрунтовно осмислити низку суспільно-політичних явищ, що відбулися на Близькому Сході наприкінці 2010 – початку 2012 років. Під час обговорення зчинився “словесний бій”. Учасники зупинилися на питанні, яких наслідків на сьогодні є більше від Арабських революцій: позитивних чи негативних? На думку четвертокурсника Ярослава Назара, Арабська весна допомогла світові усвідомити декілька моментів. “По-перше, силу соціальних мереж, які дали змогу протестному руху консолідуватись. По-друге, арабський світ об’єднався не через ідею ісламу, а через ідею кращого життя. А по-третє, падіння авторитаризму, адже цей політ у режимі до “світлого майбутнього” нікого не вів”. Однак у першокурсниці Діани Горбань були свої аргументи. “Фіаско Арабської весни полягає у відсутності демократичних традицій, які формуються не одне десятиліття”, – запевняє вона та додає: “Сьогодні ми можемо спостерігати маргіналізацію соціального життя, громадянські війни в Сирії та Лівії, бюрократизацію, цензуру в ЗМІ та парадоксальну диференціацію арабського суспільства. Від революцій Близький Схід отримав тільки дефіцит політичних, економічних і культурних ресурсів”.

Останнім екзаменаційним уроком у “дискусійній весні” стали дебати “з перцем”. У рамках DC Debate учасники поділились на дві команди та за схемою Карла Поппера вели гарячу полеміку на тему: “Еволюція Близького Сходу: прогрес чи регрес?”. Завдяки вмінному полемізувати й аргументувати свою думку перемогла команда, яка відстоювала ідею прогресу. “Саме поняття Арабська весна – ніби палиця з двома кінцями, – підсумовує модератор дебатів Юліана Лавриш. – По-перше, безумовно, будь-які зміни свідчать про прогрес у суспільстві, насамперед – про прогрес мислення. Але коли щодня бачимо руйнацію людського життя, зокрема регрес духовної складової суспільства, навряд чи можна говорити про прогрес. На мою думку, кожна держава мала свій особливий шлях до політичної трансформації і вдосконалення”.

Однак на цьому Дискусійний клуб не завершив свою діяльність. У “революційному” жовтні він зробив ще два кроки на шляху формування національної свідомості, традиційно проаналізувавши праці з серії “Броньбійна публіцистика” та “Підкривна література” бібліотеки газети “День”. Під мікроскопом опинилися надактуальні праці В’ячеслава Липинського та Степана Бендері.

Отже, можемо сміливо стверджувати, що насичений бунтівний жовтень спричинив справжню революцію, а передусім інтелектуальну, що й виправдовує кредо Дискусійного клубу: “Поважай себе – будь розумним!”

*Дмитро ПАЛЬЧИКОВ, студент II курсу
факультету журналістики*

Моделюємо, керуємо, святкуємо...

14 жовтня – День кібернетики

Щороку на початку жовтня в корпусі економічного факультету Франкового університету панує дивне пожвавлення: у сонячний день студенти ходять із парасолями чи прикрашають себе новорічними дощочками, викладачі переодягаються у спортивну форму та йдуть грати у футбол зі студентами, беруть участь у наукових квестах. Ці незвичні події спричинені святкуванням Дня кібернетики, який організовує і святкує вся кібернетична спільнота Університету.

Хто ж такі ці кібернетики? Яку науку освоюють і творять вони? Певною мірою можуть дати відповідь на ці запитання зокрема учасники цьогорічного наукового конкурсу (квесту) “Мовою малюнка”.

У перекладі з грецької – мистецтво керманія, наука про управління в різних системах: технічних, біологічних, соціальних. Вперше термін кібернетика для опису управління в загальному розумінні вжив давньогрецький філософ Платон. Інше означення дав український учений Віктор Глушков. Він трактував кібернетику як науку про загальні закони одержання, зберігання, передавання й перетворення інформації у складних системах управління.

Кібернетика як наука виникла в 40-х роках ХХ століття. 1948 року з’явилася перша праця, присвячена питанням кібернетики – “Кібернетика, або управління і зв’язок у тварині й машині”. Автор її – відомий американський учений Норберт Вінер. А економічна кібернетика – це галузь науки, що виникла на стику математики з економікою й охоплює такі напрями: математичне програмування, дослідження операцій, економіко-математичне моделювання, економіетрію, математичну економіку й інші.

Студенти Університету також вивчають економічну кібернетику – науковий напрям, що розробляє й використовує ідеї та методи кібернетики для управління економічними системами.

“Кібернетики – це еліта економічного факультету”, – каже завідувач кафедри економічної кібернетики, професор, доктор економічних наук Володимир Вовк. Він переконаний, що спеціальність обирають лише амбітні, упевнені в собі та своїх знаннях молоді люди, яких не лякає ні сам термін економічної кібернетики, ні складні математичні дисципліни, які вони вивчатимуть.

Традиція святкування Дня кібернетики на економічному факультеті триває вже понад 40 років. І хтось може подумати, що студенти та викладачі, причетні до такої серйозної науки, святкують його тільки на наукових конференціях чи семінарах. Звичайно, науки у святкуванні є багато, але вона цього дня стає популярною, цікавою, дотепною і навіть смішною. І за традицією триває свято не один день, бо щороку в його рамках проходить турнір із міні-футболу (до слова, майже завжди призерами змагань є викладачі), наукові конкурси та квести, конкурс відео, КВК тощо. Завершується святкування в нічному клубі (і викладачі теж не оминають нагоди потанцювати).

Цього року в турнірі з міні-футболу брали участь 8 команд. До речі, до змагань доєднались команди студентів спеціальності міжнародної економіки економічного факультету та кібернетики Львівського інституту банківської справи. Перше місце виборолала команда II курсу, за що отримала дуже цікавий і смачний приз, друге – студенти четвертого курсу, а третє – команда викладачів.

Особливий ажіотаж цього року викликав квест. Його завдання готували студенти V курсу під керівництвом доцента кафедри економічної кібернетики Лариси Зомчак. Найважче було втримати все в таємниці, його учасники навіть придумали шифр у розмовах. Завдань було багато, скажімо, вмовити перехожого вдихнути гелі із кульки і сказати: “Вітаю із Днем кібернетики!”, зіграти в дартс біля гарнізонного храму Петра і Павла, що був зашифрований п’ятигравневою купюрою, чи в скрабл у кав’ярні “Штука”.

КВК – кульмінація свята, адже це єдиний день у році, коли студенти можуть відкрито та ще й зі сцени жартувати та кепкувати з викладачів, не боячись наслідків. Перше місце цього року у впертій боротьбі виборолала команда четвертого курсу.

Через рік Ви, молодші колеги-студенти та викладачі, знову зберетесь на святкування. А ми, випускники, ймовірно доєднаємося вже, можливо, як спонсори. І вірю, що свято буде не менш веселим, дотепним і цікавим, бо саме такою і є наша КІБЕРНЕТИКА!

*Анастасія ФЕДЕЧКО,
студентка V курсу економічного факультету*

Асоціація з ЄС

Студенти Університету 5 листопада 2013 року мали унікальну можливість поспілкуватися з Надзвичайним і Повноважним Послом Королівства Швеція в Україні Андреасом фон Бекератом. Посол виділив два основні завдання своєї дипломатичної служби: найважливіше – сприяти зближенню України з Європейським Союзом, яке буде можливим завдяки підписанню Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС у ході Вільнюського саміту “Східного партнерства” 28-29 листопада 2013 р. Іншим важливим своїм завданням дипломат назвав зближення шведського й українського народів.

Пріоритет зовнішньої політики України

Європейський вибір був зроблений Україною одразу з проголошенням державної незалежності. Національна самоідентифікація як європейської держави була задекларована ще 5 грудня 1991 р. у “Зверненні до парламентів і народів світу” у зв’язку з підтвердженням на референдумі Акту проголошення незалежності України.¹ Законодавче закріплення європейська мета отримала в схвалених 2 липня 1993 р. Верховною Радою основних напрямів зовнішньої політики України², в яких зазначалось, що укладання з Європейськими Співтовариствами Угоди про партнерство і співробітництво (УПС) стане першим етапом просування України до асоційованого, а згодом – до повного членства в цій організації. (Одразу варто зауважити, що у цьому випадку й часто у засобах масової інформації термін “асоційоване членство в ЄС” вживається помилково, оскільки стосовно відносин із третіми країнами (не членами організації) такої форми членства установчі договори Європейського Союзу не передбачають, а мова йде про встановлення відносин асоціації, як особливої форми поглибленого співробітництва з Європейським Союзом).

Тема європейської інтеграції знаходиться в центрі уваги вітчизняних науковців, чий ідеї щодо місця і ролі України в сучасній Європі склали основу Стратегії інтеграції до Європейського Союзу 1998 р. Здійснений українськими вченими аналіз євроінтеграційних процесів дозволив визначити практичні кроки зі створення передумов набуття членства в ЄС, що їх було викладено в Посланні Президента України до Верховної Ради України “Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки”.

Парафування Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (2012 р.) і підписання якої ми очікуємо на саміті Європейського Союзу в Вільнюсі у листопаді 2013 р., знаменує собою початок нового етапу взаємин України і наднаціонального інтеграційного утворення. Угода про асоціацію як безумовний пріоритет євроінтеграційної політики нашої держави є орієнтиром у відносинах Україна – ЄС. У цьому контексті слід зауважити, що асоційоване партнерство виходить далеко за межі простого регулювання торговельних відносин і стосується тісної економічної співпраці та широкомасштабної фінансової допомоги країні, з якою ЄС уклав таку угоду відповідно до ст. 217 Договору про функціонування ЄС. Встановлення преференційних відносин і відповідна гармонізація законодавства асоційованих держав із правом Євросоюзу є центральним елементом асоціації, хоча й сама Угода про асоціацію закладає інституційні засади співпраці фактично в усіх сферах взаємного інтересу. Ця угода може зіграти роль катализатора внутрішніх реформ, успішна реалізація яких наблизить Україну до вступу в ЄС. Це вимагатиме від української сторони активної по-

зиції задля того, аби використати переваги, що надаватиме Угода.

Отже, нині Україна стоїть на рубіжній лінії, перетин якої означатиме перехід до нової якості відносин з ЄС – перехід від партнерства до асоціації. Угода про асоціацію з ЄС включно з поглибленою та всеохопною зоною вільної торгівлі (ЗВТ) є документом стратегічного значення для розвитку України. Угода закладає нову основу для подальшого розвитку відносин між Україною та ЄС на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції, яка підкріплюватиметься потужною інституційною базою і відповідатиме європейським очікуванням українців. Хоча, як слушно зазначає О. Стрельцова, “договірні практика ЄС свідчить, що між укладанням із третьою країною угоди про асоціацію та отриманням такою країною статусу кандидата у повноправні члени цього міждержавного об’єднання немає прямого правового зв’язку. Тобто асоціація може бути як сходиною до членства в ЄС, так і його альтернативою”³. Проте послідовна й ефективна імплементація її механізмів має створити міцний базис подальшого сталого політичного та економічного розвитку нашої держави, основу стратегії реформування усіх ключових сфер і впровадження європейських стандартів з метою підвищення якості життя населення України, захисту фундаментальних прав особи. В основі політичної асоціації закладено зближення позицій України та ЄС з усіх питань міжнародного порядку денного, забезпечення безпосередньої участі України в політиках, агенціях та програмах ЄС, спільність дій з метою забезпечення інтересів національної безпеки Української Держави. Таким чином, політична асоціація України з Європейським Союзом спрямована на посилення європейських позицій України і на виконання пріоритетних стратегічних завдань зовнішньої та внутрішньої політики України. З огляду на це особливою важливістю набуває питання вибору інструментів практичної реалізації Угоди про асоціацію, або змістовного наповнення відносин, в тому числі в рамках спільних органів, які передбачені цією Угодою. Наділення органів асоціації компетенцією приймати обов’язкові для сторін рішення під-

Угода про асоціацію України з Європейським Союзом – головний пріоритет зовнішньої політики нашої держави

вищити ефективність їх діяльності в контексті асоціативних відносин. Через це можуть бути вирішені два принципово важливих питання розширеної взаємодії між Україною та ЄС: Україна отримає можливість брати участь у прийнятті рішень в євроінтеграційній спільноті в тих сферах, які становлять для нас безпосередній інтерес; з іншого боку посилиться рівень залучення Євросоюзу до здійснення перетворень в Україні.

Формула економічної інтеграції передбачає створення Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС на основі чотирьох свобод (вільного руху товарів, капіталів, послуг і працівників), спрямованої на поступову інтеграцію України до внутрішнього ринку Євросоюзу. У майбутньому Угода про асоціацію та її торговельна частина, які передбачають широкомасштабну адаптацію законодавства України до законодавства ЄС, мають стати запорукою не лише для подальшого відкриття ринків, але й для утвердження в Україні стабільного та привабливого бізнес-середовища.

Продовження візового діалогу, зафіксоване в Порядку денному асоціації, передбачає перспективу відміни віз для громадян України, хоча для цього необхідно виконати певний перелік умов, пов’язаний з безпекою документів (біометричні паспорти), протидії нелегальній міграції, забезпеченням громадського порядку та безпеки в Україні, а також виконанням зобов’язань у сфері зовнішніх відносин.

Серед актуальних питань, які є спільними для інтересів нашої держави та ЄС, перше місце за важливістю посідає енергетична безпека, роль якої останнім часом суттєво зросла. У час, коли енергетичні ресурси стали одним з найефективніших методів просування геополітичних інтересів окремих країн, питання стабільнос-

ті їх поставок займає перше місце у порядку денному багатьох країн Європи. Україна, яка є на сьогодні головним транзитером російського газу до країн ЄС, зацікавлена в підтримці своєї репутації як надійного постачальника-транзитера ЄС у цій царині. Приєднання України до Європейського Енергетичного співтовариства, що відбулося 24 вересня 2010 року, вимагає від українського уряду комплексного реформування енергетичного сектору, що відкриває можливості для створення в Україні сучасної моделі енергетичного ринку, модернізації існуючих газотранспортних та електричних мереж, а також для більш ефективного використання наявного експортного та транзитного потенціалу України. Крім того, входження України до внутрішнього енергетичного ринку Євросоюзу є фактичним початком реалізації концепції секторальної інтеграції України до ЄС, яка закладена в Угоді про асоціацію.

Важливе значення у відносинах ЄС та України має безпековий вимір співробітництва. Сенса входження України до колективних структур безпеки на Європейському континенті полягає в тому, щоб бути активним учасником європейської безпеки та мати реальні безпекові гарантії. Україні важливо реагувати на ерозію міжнародно-правових механізмів гарантування безпеки та брак надійних гарантій міжнародної безпеки нашої держави, що ставить її у ситуацію вакууму безпеки⁴. З огляду на це вважаємо, що завданням розвитку сучасної вітчизняної міжнародно-правової доктрини стосовно участі в міждержавних союзах є ґрунтовне наукове опрацювання покращення моделі забезпечення безпекової складової політики нашої держави.

Розглядаючи пріоритетні напрями доктрини міжнародного права України стосовно міждержавних союзів, додамо, що євроінтеграційна політика – чи не єдиний напрям зовнішньої політики України, що має ознаки сталості й неперервності. Без перебільшення можна зазначити, що становлення сучасної України упродовж останніх 20-ти років відбувалося під помітним впливом ідеї європейської інтеграції. Український шлях до Європи – складний і неординарний, тому

здебільшого не витримує порівнянь та аналогій, але тим він і цінний⁵.

Євроінтеграційний процес передбачає здійснення глибоких перетворень в Українській Державі, утвердження в ній демократії та верховенства права, модернізацію політичної системи задля захисту прав людини, формування цілісної демократичної ідентичності українського суспільства, поширення сучасних технологій політичного й економічного менеджменту, закріплення України як конкурентоспроможного гравця на світових ринках. Сила Європейського Союзу полягає у привабливості та зрозумілості його спільних цінностей та ідей. Партнерство між Україною та ЄС, як відомо, повинно ґрунтуватися на спільних цінностях та інтересах, чинниках підтримки миру, стабільності й процвітання в Європі. Оптимальний шлях до безпечного світу пролягає через зміцнення довіри на основі таких спільних цінностей.

Повноцінна інтеграція України в європейський політичний, правовий, економічний і гуманітарний простір – це реалізація національних інтересів. Тому міжнародно-правова наукова доктрина і прийняті на її базі документи чітко декларують, що європейська інтеграція є головним пріоритетом української зовнішньої політики.

Певний внесок у формування та реалізацію євроінтеграційної міжнародно-правової доктрини України здійснює упродовж уже 10 років, створена однією з перших у державі, кафедра європейського права факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка, яка здобула у цій сфері заслужений авторитет серед вітчизняних і європейських центрів міжнародного та європейського права.

У рамках відповідних спеціалізацій, які користуються особливою популярністю в студентів, та науково-дослідних тем кафедра європейського права проводить значну навчальну, наукову, експертно-аналітичну, нормо-проектну й інформаційну роботу в сфері реалізації стратегії інтеграції України з Європейським Союзом.

*Михайло МИКІЄВИЧ,
професор, завідувач кафедрою
європейського права*

¹ Право України. – 1992. – №1. – С. 5.

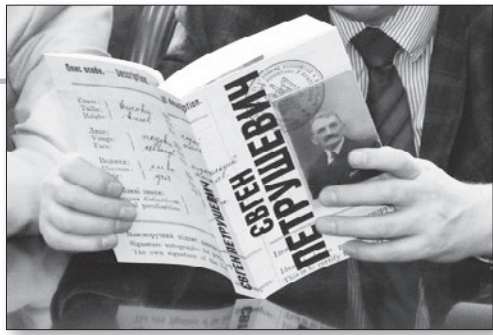
² Постанова Верховної Ради України “Про основні напрями зовнішньої політики України” № 3360-ХІІ від 2 липня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – №37. – Ст. 379.

³ Стрельцова О. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом: передумови, проблеми і перспективи // Право України. – 2012. – № 3-4. – С. 92.

⁴ Ризики європейської інтеграційного проекту: виклики та можливості для України / І. В. Клименко, І. В. Ус. – К.: НІСД, 2012. – 88 с.

⁵ Копійка В.В. Євроінтеграція як стратегія розвитку України / В. В. Копійка // “Незалежність України в глобалізованому світі: вектори ХХІ століття”, міжнар. наук. конф. до 20-річчя незалежності України (2011; Київ) Збірник матеріалів..., 22 серпня 2011 р.; упоряд.: Я. А. Жаліло, С. О. Янішевський. – К.: Нац. ін-т стратегічних досліджень, 2011. – С. 166.

Ad fontes

29 жовтня 2013 року в Університеті відбулась презентація книги доцента кафедри новітньої історії України Олега Павлишина «Свєн Петрушевич». Видання базується на документах архівних збірок Львова, Києва, Варшави, Мюнхена й Оттави, оприлюднює маловідомі факти життя Свєна Петрушевича, його професійної, громадсько-політичної та державотворчої діяльності в широкому контексті національно-визвольного руху кін. XIX – першої пол. XX ст. в Україні та в еміграції. У книзі простежено життєві долі рідних Свєна Петрушевича та його найближчого оточення. Уперше опубліковано політичний заповіт голови УНР і висвітлено діяльність закордонного центру ЗУНР. Зазначимо, що видання нарисів присвячено 150-річчю від дня народження Свєна Петрушевича, вийшло друком напередодні відзначення 95 річниці ЗУНР.

Улюднена тонка чутливість пера та духу професора Андрія Содомори у книзі “Сльози речей”

Я прочитав майже всі книжки професора А. Содомори. І кожна з них – особлива, своєрідна залежно від мети і поставлених автором завдань, від обставин і часу творення.

Свого часу я вже наголошував, що професор А. Содомора творить завжди: коли читає, пише, перекладає з іноземних мов, думає, жартує і сміється, коли в дорозі, ходить просто Львовом і спостерігає. Результатом такої праці є його книга “Сльози речей”, назва якої нав'язана словами античного Вергілія. Вона дорога і особлива для її автора та сприймається небайдужим читачем як незвична милозвучна гармонія словесних картин письменника та його серця.

Читаючи книжку із захопленням як звичайний філолог-германіст, аж ніяк не можу уникнути, щоб не відреагувати на неї своїм відчуттям і лаконічним словом. На мою думку, це унікальний витвір її автора, його чутливості та духу. Книжка звучить камертоном тепла й доброти художнього слова А. Содомори. На початку хотів би ще зауважити, що цю книгу треба вміти читати. Тут важливі не тільки слова, а й тонке чуття автора, яке читач має вміти відчувати. Інакше в читача складеться лише поверхнєве, часткове враження. Я йду шляхом відчуття, тому оцінюю написане по-своєму.

У своїх новелах, образках і психологічно-філософських улюднених медитаціях письменник повертає нас до душі, а слову повертає давно втрачену його реальність. Читач багато відкриває для себе світлих і темних сторін життя самого автора й інших людей. На одній сторінці книжки вражають заплакані очі та фотель пана Дучака, на другій – розмовляє тихий дощ, на інших – прислухася до мертвих тиш, зачаровуєшся разом із

автором красою нашого міста, бачиш його темні та світлі тіні. У словесних картинах відчуває і бачить читач наше минуле й сьогоднішнє: картини самотніх і хворих людей у міському просторі, тепер зрубані, колись живої акації, загубленої на білому снігу жіночої рукавички, Гончих Псів, ніжні й болісні відчуття Шарика, улюднений образ налітного сивого вітру, що гортає сторінки книг. Вражає словесний пасаж, в якому відчуваш і уявляєш собі бачену й згадану автором драбинку, “по якій спинається до сонця вазонова квітка”. Образи “світу міжвіконня”, “мертвої сови, що розділила долю безлічі інших речей на стриху”, “отець в дорозі, у мікроавтобусі”, “вивіз людей в товарняках”, чутлива магія його порівнянь, порівняння протилежностей між каменем і словом, їх єднання – “різблені у камені слова” будять у читача з тонкою психологією глибокі асоціації та емоції, ведуть його до глибокого пізнання наших реальностей в усіх їхніх проявах.

Увагу чутливого та спостережливого письменника привертають

“камінь, який був деревом”, львівські вулиці, по яких він ходить, львівські кам'яниці з цікавими латинськими надписами й сюжетами, у яких він бачить зображення сільських трударів, пори року з їхніми атрибутами, чує давній голос плит, якими ступає голос, який спонукає його, перекладача й ученого, до вирішення перекладацьких проблем, зокрема в його пошуках належних відповідників при перекладі, тощо. Ремінісценції античної філософії та літератури (Сенека, Овідій, Вергілій, Гомер, Евклід, Лукрецій). Характерні для А. Содомори тонка манера сприйняття реальностей нашого життя, елегійна тональність його письма, улюдненість книг і словесних образів, вміння побачити в речах чи в їхніх окремих деталях щось важливе для людського життя, ведуть письменника й ученого до глибокого пізнання життя в його світлих і темних проявах, створюють у цілому на вишуканому лінгвально-лінгвістичному рівні різнобарвну мозаїку його таланту, знань, творчості, піднімають письменника, поета, перекладача й

людину на високий рівень професійності, надають його ідеям та образам особливого звучання, роблять самостійного, ні від кого і ні від чого незалежного, завжди скромного, порядного та заклопотаного А. Содомору незвичним, особливим, унікальним і кличуть ученого до освоєння нових тем. Усе це чутливі символи нашого повсякденного життя, які викликають його пластику.

Уявні речі й картини доповнюють зображення реального світу, збагачують задум письменника. У книзі кожна її частина, об'ємна чи мініатюрна, кожна деталь цікава й особлива, служить добрим стартом для вільного просторового та темпорального лету думки, відчуття й емоцій читача. Тонкі психологічні спостереження письменника переливаються у його глибокі філософські медитації світорозуміння. До серця змальованих картин веде читача гарна чуттєва стежка автора, із завжди несподіваними акцентами (бо що ж то за мова, чи навіть поезія у прозі без акцентів!) Читаючи книжку на мить зупиняєшся думками, заглиблюєшся у змальовані словесні образи та їх пластику й зачаровуєшся на мить тонкістю світосприймання письменника, поета, перекладача, філософа й у цілому науковця.

Тонкі людські настрої та почуття, картини природи: усе, що живе й смертне торкається серця письменника і поета.

Як художник своїм улюбленим пензликом, так і А. Содомора своїми вишуканими улюдненими словами логічно розвиває один словесний образ у наступний, викликаючи в читача пластику зображуваного. У словесних картинах постійно присутні вічні теми А. Содомори – теми простору й часу. Майже кожна фраза

у книжці закликає до добрих вчинків, які можуть слугувати добрим взірцем у звичайній людській поведінці. А улюднені словесні картини завжди символізують щось світле й темне в нашому житті. Елегійна тональність письма професора А. Содомори живе і в його поезіях, й у прозі. Тому автора книжки по праву називаю також поетом у прозі, який творить у світлі слова й добра. Численні змістовні фотографії цілком логічно ілюструють і доповнюють словесні образи.

Книжка проймає душу, почуття, розум до їх глибини, якщо її правильно читати. Як добре радив, сказавши з іншого приводу лівійсько-американський філософ, поет і письменник Халіл Жибрен “читайте” – а я додав би ще цю “книжку і перечитуйте її, бо істина знаходиться не тільки в її рядках, а також і між ними” – я доповнюю – і під ними. “Читайте добре, бо все, що належить нашодень, тут є” – додаю – й назавжди.

Мій локанічний відгук на книжку не є рекламою для її продажу, вона цього не потребує. Про свою вагу і місце в людському житті вона заявляє сама. Відгук є сконцентрованою широкою реакцією чутливого читача на прочитане.

На початку грудня відзначають день народження професора А. Содомори. Публікація цього відгуку на його книжку буде скромним подарунком із цієї нагоди. Бажаю професорові А. Содоморі, крім довгих здорових років на шляху його земної мандрівки, ще подальших успіхів у його нелегкій справі улюдненої творчості.

Ярослав ГАВРИЛИШИН,
доцент кафедри
німецької філології
Фото Анастасії КОНИК

Вшанування пам'яті Яреми Полотнюка

Івана Франка зібралося чисельне товариство тих, хто знав і шанував Ярему Євгеновича. Організатором вечора пам'яті стала кафедра сходознавства, відкрита у Львівському університеті 1997 року саме з ініціативи Яреми Полотнюка – її першого завідувача.

Ярема Полотнюк був співробітником Інституту сходознавства імені А. Кримського НАН України, завідувачем відділу ісламу Інституту релігієзнавства у Львові, викладачем арабської, перської мов, ісламознавства в Університеті, перекладачем із перської та арабської мов.

Неповторну душевність зустрічі творили не лише відеозаписи декламування східної поезії Яремою Євгеновичем, виступи студентів із його перекладами, а й східна музика у виконанні гурту студентів-сходознавців “The wild orchestra” та проєктовані світліни з архіву вченого.

Спогадами про “шляхетну людину високого плану, про Вчителя, мудрого

наставника, який умів відкрити найголовнішу інтелектуальну насолоду, що не покидає тих, хто її одного разу звідав, – читати текст і бачити глибину тексту”, – поділилася одна з перших його учениць, професор Богдана Криса, розповівши про “чудо відновлення сходознавства в Університеті” та тих, хто стояв біля його витоків.

Про “перекладача з переконання, із покликання”, про його важку, але успішну працю та організаторський талант, талант письменника розповів професор Микола Ільницький, закликавши молодих науковців дослідити архів вченого, поцікавитися сторінками, яких немає в працях інших істориків, і здійснити публікацію його історичних праць.

Надзвичайною людиною, ерудитом з великої літери постав Ярема Полотнюк у спогадах колеги, перекладача Романа Гамади. “Він був людиною, яка завжди бачила в студентах щось особливе, намагалася віднайти в

них Божу іскру, – згадував Роман Романович, – завжди обнадіювала”, а відтак усі випускники кафедри є його послідовниками, яким “він дав вогонь, запалив стимул”.

Завідувач кафедри сходознавства, професор Валерій Рибалкін розповів про свою довголітню дружбу та співпрацю з ученим і наголосив: “Ярема Полотнюк інтегрувався в контекст сходознавчої традиції, яку забороняла радянська влада, а всі ініціативи були репресовані. Він був попереду свого часу”. Валерій Сергійович розповів про створення перекладів “Тисячі й однієї ночі”, Корану. Переклади смислів Священної Книги мусульман Яреми Євгеновича є першою спробою дати україномовному читачеві можливість ознайомитися з аятами Корану, перекладеними з арабського оригіналу, а не з перекладу на іншу мову.

Спогадами про Ярему як літературознавця поділився екс-директор Львівського музею історії релігії, начальник відділу зв'язків із релігійними організаціями Державного комітету України з питань національностей і релігії Володимир Гаюк. Володимир Васильович розповів про створення в Україні Інституту релігії та авторитет Яреми Полотнюка, який посприяв цьому, а також про участь ученого в міжнародних конференціях і зв'язках зі Сходом. “Ця людина завжди була світлою і носила світлу радість, незважаючи на життєві

перипетії”, – зауважив Володимир Васильович.

На честь Яреми Полотнюка Голова релігійної громади мусульман міста Львова Імбердєс Набіулла прочитав декілька сур із Корану. За його словами, Ярема Євгенович “був дуже скромною, привітною людиною, незважаючи на енциклопедичні знання, з винятковою притягальною силою”.

Завідувач кафедри Близького Сходу Київського національного університету імені Тараса Шевченка Маленька Тетяна розповіла про своє знайомство з ученим, зауваживши, що “його душа має сьогодні радіти, бо його справа продовжується”.

Зі словами вдячності за добрий теплий вечір пам'яті батька виступила Софія Полотнюк. Найважливішою, за словами доньки, у Яреми Євгеновича була здатність зберігати своє “я”, свій світогляд, свою віру у всіх життєвих перипетіях. Софія Яремівна розповіла про батькові настанови щодо перекладу текстів, про його добросовісність, про останні дні життя, яке так раптово і несподівано обірвалося в розпалі життєвих планів і надій...

Справді, світла й гідна захоплення та наслідування постать Яреми Полотнюка вартує належного пошанування й невмирущої пам'яті.

Олена КАРАБЧУК
Фото з архіву

Наукова бібліотека

SCORUS

За даними наукометричної бази SciVerse Scopus станом на 15 жовтня 2013 року Львівський національний університет імені Івана Франка – у трійці лідерів згаданого рейтингу 115 вищих навчальних закладів України. SciVerse Scopus – це реферативна база даних та наукометрична платформа, видавничої корпорації Elsevier. Станом на жовтень 2013 р. Scopus містить понад 50 млн. реферативних записів. У тому числі в базі даних проіндексовано 20 тис. назв наукових журналів, 5 тис. видавництв, 370 книжкових серій та 5,5 млн праць конференцій. Видання індексуються у Scopus з різним хронологічним охопленням, найповажніші наукові часописи представлені архівами, починаючи з першого випуску першого тому.

“Львів 100 років тому”

Від 14 жовтня 2012 року стартував спільний інформаційно-бібліографічний проект Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка й управління внутрішньої політики Львівської міської ради – “Львів 100 років тому”. Головним завданням цього проекту є популяризація та збереження періодичних видань, унікальних джерел історії щоденного життя нашого міста, його політичного, релігійного, інтелектуального та культурного виміру. Як і в давні часи, читачі, смакуючи ранкову каву, мають гарну нагоду ознайомитись із найактуальнішими новинами львівських газет... сторічної давності. За словами координатора проекту, завідувача сектора бібліології Наукової бібліотеки Ігоря Петрія, популяризація колекцій періодичних видань Університету за підтримки міської ради продовжує традиції тісного зв'язку міста з академічним середовищем, а також формує читачське середовище. Прикметно, що першою “повноцінною” газетою в Україні став тижневик “Gazette de Leopold”, що виходив упродовж 1776 р. саме у Львові. А 15 травня 1848 р. у нашому місті побачила світ перша газета українською мовою – “Зоря Галицька”.

“Спочатку ми пропонуємо до уваги лише декілька львівських видань, але в перспективі бачимо розширення проекту, покликаною зацікавити якнайширше коло читачів. Незважаючи на різні історичні епохи, проблеми та контексти, події, відображені на сторінках наших газет, часто мають багато спільного зі сьогоденням. Думаю, сучасні львів'яни прочитають новини столітньої давності з не меншим зацікавленням, ніж актуальні”, – зазначив Ігор Петрій.

За словами директора університетської книгозбірні Василя Кметя, Наукова бібліотека ЛНУ ім. Івана Франка є одним із найбагатших у Східній Європі репозитаріїв періодичних видань, що комплектувався неперервно з кінця XVIII ст. “Серед наших пріоритетів, – зазначив В. Кметь, – заходи, спрямовані на

оцифрування документів, та можливості якнайширшого удоступнення читачам”. Проект “Львів 100 років тому” спрямований не тільки на популяризацію української періодики, але й на збереження та консервацію газет на окисленому папері. Виконання та візуалізація проекту передбачає кілька етапів, зокрема оцифрування, реставрацію та консервацію періодичних видань.

Нагадаємо, що перші кроки до збереження друкованих матеріалів вже зроблено: упродовж травня-вересня 2012 року. У Науковій бібліотеці Університету було реалізовано проект оцифрування комплексу періодичних видань міжвоєнного періоду XX ст. разом із виконавцем низки українських електронних проектів, спрямованих на збереження та популяризацію документів архівів і бібліотек, компанією “Архівні інформаційні системи”. У результаті виконання проекту стало можливим формування бази електронної української періодики першої половини XX ст. (близько 700 тис. сторінок), програмне опрацювання якої дозволить запропонувати читачам унікальний ресурс повнотекстових статей. А роботи з консервації оцифрованих пам'яток забезпечать довговічність зберігання документів на паперових носіях, що зазнають невідворотного руйнування часом.

Перші здобутки цього проекту було презентовано й обговорено з колегами 13 вересня 2013 р. у рамках XX Форуму видавців у Львові та IV Львівського бібліотечного форуму під час семінару “Електронні ресурси в бібліотеці чи електронні бібліотеки як інтелектуальний ресурс”. До уваги учасників було запропоновано напруження зусиль зі створення електронних сервісів Наукової бібліотеки, що є результатом співпраці з низкою інформаційних компаній і видавництв. Таким чином, читач отримає доступ до бази оцифрованої ретроспективної періодики, сучасних наукових періодичних видань і книжкового фонду. Проект передбачає створення механізму дієвої співпраці автора, видавництва, бібліотеки та читача. У розробці про-

екту враховано досвід закордонних компаній із розробки програмного забезпечення та формування національної інформаційної політики. Важливим здобутком таких проектів варто відзначити й забезпечення кваліфікаційної підготовки працівників Наукової бібліотеки, які мають нагоду краще вивчати фонди, опановувати нові технічні засоби, що залучаються до створення бібліотечних сервісів. У такій спосіб закладено підґрунтя для продовження реорганізаційних заходів у системі бібліотечного обслуговування в Університеті, формування нових,

необхідних для забезпечення наукового та навчального процесу, послуг. Отож, намагаючись крокувати в ногу з часом, Наукова бібліотека Університету творить новий електронний простір читання. І хто знає, через сто років наші читачі зазиратимуть до віртуальних читалень, аби подивитись, а що писала преса... сто років тому.

Щоранку з новинами проекту “Львів 100 років тому” можна ознайомитись на сайті Львівської міської ради та в соціальних мережах.

Вікторія КМЕТЬ

Коротко

У день християнського свята Покрови Пресвятої Богородиці, коли українці щороку вшановують пам'ять героїв – воєнків УПА, у дворіку географічного факультету Університету відбулись “Козацькі забави”.

Це незабутнє дійство подарувало всім чудовий настрій, безліч емоцій і згуртувало весь географічний факультет.

Упродовж 30-31 жовтня 2013 року у приміщенні Спорткомплексу ЛНУ ім. Івана Франка відбулася Універсіада Львівщини з боротьби самбо. Участь у змаганнях взяли збірні команди вищих навчальних закладів Львова й області III-IV рівнів акредитації. Спортсмени боролися в особистому та командному заліку. Представники нашого Університету стали справжніми господарями турніру, завоювавши найбільше нагород та зайнявши перші місця в командних змаганнях жінок та чоловіків.

У рамках відзначення 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка “Львівська обласна Мала академія наук учнівської молоді” та кафедра української літератури імені академіка Михайла Возняка ЛНУ ім. Івана Франка започаткували цикл відеолекцій для учнів українських шкіл діаспори.

4 листопада 2013 року Микола Крупач прочитав першу відеолекцію на тему: “Балади Тараса Шевченка” для учнів ліцею імені Тараса Шевченка у м. Сегед (Румунія).

3 нагоди Дня української писемності та мови 7 листопада 2013 року в конференц-залі філологічного факультету відбулись студентські дебати за методом “гарячого крісла”.

Охочі подискутувати й висловити свою думку щодо питань: Чи важливо вміти писати? Чи обов'язково опановувати письмо з молодшого шкільного віку?

7 листопада 2013 року в ауд. 1 хімічного факультету відбулася зустріч студентів з Андрієм Ковальським, який презентував проект “Сторінками історії УПА”.

Під час зустрічі студенти змогли не лише переглянути однойменну презентацію, багату на фотоматеріали, та фільм “Лицарі честі”, а також подискутувати про історичні передумови створення УПА, її діяльність на теренах України.

10 листопада 2013 року у приміщенні малого ігрового залу спорткомплексу ЛНУ ім. Івана Франка пройшов турнір із настільного тенісу серед студентів, аспірантів і викладачів географічного факультету. Змагання стали найчисельнішими за всю історію турнірів такого типу, зібравши 30 учасників.

Відновлено випуск газети філологічного факультету “Ярослав”.

Історія газетарської справи на філологічному факультеті розпочалася у 2004 році. Саме тоді був заснований “Ярослав”. У 2011 році газета призупинила свою діяльність.

За повідомленням Прес-центру

Екслібриси Наукової бібліотеки

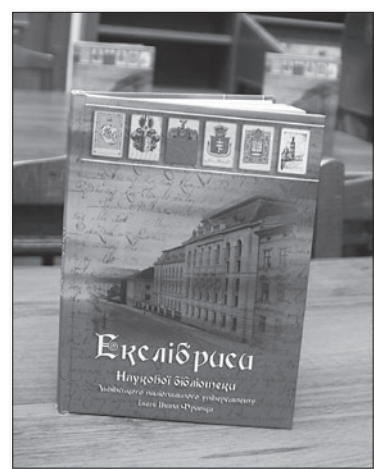
У головному читальному залі Наукової бібліотеки Університету 3 жовтня 2013 року відбулася презентація видання “Екслібриси Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка”. Екслібрис, або власницький знак книголюбів, емблема його бібліотеки, дає можливість досліджувати, вивчати історію формування книгозбірні нашого Університету. У книзі представлено хронологію відібраних екслібрисів, що охоплює період тривалістю понад 300 років, генезу та поширення різних технік графіки, етичні вполювання людей певних епох; серед них – власницькі знаки відомих діячів культури та мистецтва, титулованих осіб і відомих політичних діячів, колекціонерів, меценатів, учених і дослідників, викладачів Львівського, Ягеллонського та Варшавського університетів.

Директор Наукової бібліотеки Василь Кметь, який є редактором презентованого видання, привітав присутніх і коротко розповів про шлях від ідеї видання каталогу екслібрисів до її втілення в опатну книгу. На переконання Василя Кметя, дис-

кусії та пошуки шляхів і моделей виконання стали запорукою якості видання, а також підставою для налагодження співпраці з колегами інших установ, які допомагали, консультували та сприяли в процесі пошуку й ідентифікації необхідної інформації. Також Василь Федорович висловив сподівання, що семінар-презентація буде багатим на враження і запросив до слова автора-упорядника видання Наталію Кіт-Копистянську.

Працівник відділу рідкісної книги Наталія Кіт-Копистянська розповіла про історію екслібриса, який є не лише охоронним знаком на книзі, а й дзеркалом внутрішнього світу власника, на замовлення якого його виготовляли. Авторка розповіла детальніше про книгу, в якій відтворено понад 50 екслібрисів, що зберігаються в одній колекції Наукової бібліотеки. Наталія Кіт-Копистянська подякувала всім, хто своєю допомогою, порадою та підтримкою спричинився до виходу у світ видання.

Свою думку про видання висловив і рецензент книги, проректор Львівської національної академії мистецтв Роман Яців, який розглянув екслі-

брис у трьох вимірах: бібліотекознавчому, культурно-антропологічному та мистецтвознавчому. Роман Яців відзначив цікавий спосіб, майстерність і комплексний характер трактування авторкою кожної пам'ятки.

Директор Львівської обласної універсальної наукової бібліотеки Іван Сварник зауважив, що саме завдяки екслібрису, а точніше розпізнанні дати на ньому, бібліотека

відсвяткувала свій 400-ий ювілей. Презентована книга, на переконання Івана Сварника, є взірцем видання наукових праць, до якого повинен прагнути кожен бібліотекар. Також Іван Іванович підняв питання щодо проблеми транслітерації прізвищ українською мовою.

Під час презентації Василь Кметь розповів і про численні консультації з філологами щодо питань транслітерації прізвищ, адже фіксація ініціалів і прізвищ насправді є серйозною проблемою, яка потребує відповідної уваги та ширшої співпраці з філологами.

Науковий працівник Львівського відділення Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України Андрій Федонюк зауважив, що вже встиг не лише прочитати книгу, а й розрекламувати її серед своїх колег-істориків у Львові, Києві й Острозі. Він також зазначив, що екслібриси є цікавим джерелом дослідження історії, і щиро привітав колектив із презентованим виданням.

Анастасія КОНИК
Фото автора

Постатті

25 жовтня 2013 року кафедра української фольклористики імені академіка Філарета Колесси провела IV Колессівські читання, започатковані восени 2007 року на пошану видатному збирачеві, транскриптору й дослідникові усної народної традиції, композиторові, музикознавцю та літературознавцю Філаретові Колесі. Співорганізатором заходу є Лабораторія фольклористичних досліджень.

Любомир Гузар: “Призначення людини – творити добро!”

Архiepіскоп-емерит УГКЦ Любомир Гузар зустрівся зі студентами й викладачами юридичного факультету, які 17 жовтня у Дзеркальній залі нашого Університету організували презентацію його аудіокниги “Суспільство і закон”. Декан юридичного факультету, професор Андрій Бойко, представляючи електронне видання, поділився особистими враженнями від прослуханої книги, виокремив важливі кореляції Божого закону й людської поведінки, паритету права та інтересів людини, на яких акцентує увагу Блаженніший Любомир Гузар у “Суспільстві і законі”. Відповідаючи на запитання, Любомир Гузар щиро й однозначно в книзі стверджує, що одностатеві шлюби є неприродними, а “права людини повинні відповідати природі й призначенню, оскільки лише міжстатеві шлюби забезпечують гармонію та відтворення суспільства”. Андрій Михайлович зачитував Блаженнішого, коли йшлося про проблему вибору людини, якщо світські закони суперечать Богом: “Треба чинити так, як велить закон Божий! Любомир Гузар наводить приклад монахів, які під час II світової війни переховували єврейські сім’ї. Вони порушували закони нацистської держави, але діяли згідно закону Божого”. А приклад поведінки Йосипа Сліпого, який загинув за переконання, невинно засуджений та ув’язнений, слугує взірцем смирення людини у прийнятті кари.

Поважний гість, який неодноразово спілкувався з нашими студентами, традиційно запросив присутніх до діалогу. Блаженніший з усмішкою запевнив, що хоче почути запитання, бо якби він мав звичайну лекцію, то розповідав би те, що цікавить його особисто, а так – скористається з нагоди “розповісти про те, що цікавить молодь”. Питання студентів і викладачів торкалися найрізноманітніших тем – від використання природних ресурсів до коркандату (договір між державою

та Церквою). Перше запитання зі зали щодо видобутку сланцевого газу на територіях Львівщини було несподіваним для Блаженнішого. Любомир Гузар відверто зізнався, що не може дати компетентної відповіді на це запитання, бо знає про проблему на рівні пересічного обивателя, але наголосив на тому, що до цього питання треба підходити обачно й глибоко розуміти наслідки таких розробок, стежити за думками експертів і фахівців.

Проректор Мар’ян Лозинський поцікавився, якими особистими враженнями ділився Папа Іван Павло II про Україну. Любомир Гузар запевнив, що вони були дуже позитивними, й “Іван Павло II дякував за нагоду побувати в Україні”. Пригадав львівський дощ під час зустрічі Папи з молоддю на Сихові. “І всі стояли!, – усміхавшись розповідав Блаженніший, – а після повернення до Риму на площі св. Петра дощ налякав людей, і вони ховали від нього хто куди миг. Тоді Папа нагадав, що у Львові люди не рушилися, вони не ховалися від дощу”.

Оскільки переважали в залі студенти-правники та юристи-практики, то багато уваги вони зосередили на проблемах верховенства закону, суддівської етики, суду присяжних і справедливості міри покарання, також не обминули увагою й питання хабарництва. Згадуючи особистий досвід, Блаженніший розповів про пошанування вчителів і викладачів американським суспільством. А в Україні, на його переконання, окрім того, що вчителі не отримують належного платні, їх неналежно поважають. “Коли я був студентом, то нам на думку не приходило давати хабаря, а вчителям їх вимагати”, – згадував Блаженніший. Відповідаючи на запитання: “чому викладачі не повинні брати, а студенти давати хабарі?”, він ствердив, що лише законом цій проблемі не зарадимо. Оскільки це суспільна проблема, то вона повинна врегульовуватися на рівні розуміння й ставлення у суспільстві. “Якщо цього

не станеться, то нема ради – готуйте гроші”, – резюмував він.

Далі ми подаємо пряму мову Архiepіскопа-емерита Української Греко-Католицької Церкви Любомира Гузара, згрупувавши її за тематичними блоками.

Про верховну роль закону, законодавців і довіру до суддів

Право повинно створювати можливості для людини реалізувати основне її покликання й призначення – творити добро. Закон створює благо для всіх. Це вказівка, як поводитись і навіть як думати, тому вимагає серйозного опрацювання.

З нашої історії можна виділити поодинокі обдаровані постаті, які вміли побачити закон у різних аспектах його змісту, цілей, можливостей реалізації. Церква має своє канонічне право. Церковне законодавство також потребує фахівців, які напишуть корисні для суспільства закони. Є такі закони, що народжуються, бо є уточненням Божого закону. Але поза тим, церковне законодавство вимагає делікатного трактування. Ми – у темному періоді. Сьогодні Церква повинна мати більше впливу на загальне законодавство. Чому немає впливу? Бо нема правників, які б конкретно, корисно, зрозуміло пристосували Закон Божий до світського законодавства. Розходиться не так у фахівцях, як у богонатхненних людях, які б вміли від Церкви пропонувати закони. Я особисто не знаю ні в православному, ні в католицькій Церкві блискучого законодавця-мислителя, який вміє створити закон так, щоб ніхто не сумнівався в його доцільності й вартості.

Я дуже вболіваю за репутацію суддів. Народ ставиться до них із малою пошаною. У суспільстві треба зробити так, щоб поваги до них було більше. Роль суддів у суспільстві є важливою, на них лежить велика відповідальність. В Америці на по-

чатку юридичного сезону прийнято правити Червону месо. Це символічна назва Богослуження, яка символізує і колір суддівських мантії, і водночас є кольором-символом Св. Духу. Він повинен зійти на суддів, коли вони приймають свої рішення. Підняти й утвердити авторитет суддів необхідно. Кожна врятована душа для України і для професії – це дуже важливо.

Про позбавлення волі як метод перевиховання

Це складне питання. Ціль позбавлення волі – покарання. Воно мало би бути також засобом, щоб злочинець переосмислив свої вчинки. Покарати когось шляхом того, щоб позбавити його свободи – це дуже серйозно. Для одних – це стане вищою школою злочинства, але для інших – можливістю замислитись: “чому я тут опинився?”, часом переосмислення. Є практика, вивірена роками в багатьох державах, яка дає людині час застановитись і виправитись. Тому повторний злочин суворіше карається.

Про єдність апостольської церкви

Процес переговорів про об’єднання має кращі й гірші моменти. Він рухається за кривою лінією – то спад, то піднесення. У житті так є, не може бути безперервного однакового насичення. Ці моменти чергуються. Але остаточно потрібно прагнути первісної єдності. Ми поділені через нашу людську неміч. За часів рівноапостольного Володимира ми були єдиними. Тепер призвичаїлися до такого поділу, який нам вигідний. Ми не є затривожені до глибини серця тим поділом. Ми не прагнемо єдності. Радо б її бачили, якби вона була. Але що ми готові зробити, чим пожертвувати, аби між нами була повна єдність? Якщо ми прагнемо, то готові до жертви. Наразі поділ приймаємо як прикру, але вже звичну форму життя. Ми не перейняті бажанням подолати ці поділи. Єдність – дар від Бога, але цей дар ми повинні випрацювати! Факт поділу повинен заставляти щось робити, щоб позбутись його. Це серйозний виклик – намагатися бути однією церквою, бо без прагнення єдності нічого не буде. Чи можливо об’єднатись – так! Чому? Бо це – Божий закон!

Про сурогатне материнство

Я не є обізнаний у тонкощах проблеми. Церква намагається зберігати природні форми. Медицина за останні десятиліття надзвичайно стрімко розвивається, вона відкриває нові можливості. Церква ледь встигає дати моральну оцінку таким процесам.

Про входження України до ЄС

Ми маємо дивитись на Європу критично й не повинні брати поганій приклад. Коли ми зближаємося з ЄС, не зобов’язані приймати законодавство, яке противиться нашому сумлінню. Українці зацікавлені в природних цінностях, а не в усьому, що діється в Західній Європі. Наприклад, французький парламент прийняв закон про одностатеві шлюби. Проти цього протестував французький народ. Причиною морального заомлення є те, що Франція досі переживає французьку революцію. Народ протестував, бо розуміє християнські вартості, на яких виросла Європа. Коли ми об’єднуємося з Європою, то робимо це як люди, які мають, знають і захищають свою традицію. Український народ зберіг традицію, тому для нас шлюб можливий лише між чоловіком і жінкою, міжстатевий. У Західній Європі ми завжди знайдемо

людей, які дотримуються дивних для нас переконань. Але треба обережно й розумно підходити до справ, відкрито дивитись на речі. В Україні, скажімо, дозволений аборт, а в країні Європи, де він заборонений. Ми повинні обирати те, що є насправді духовною цінністю, мати в цьому тверду позицію і не запозичувати поганого. Критично розглядати можливості й приймати лише духовні вартості.

Про роль моральних авторитетів у нашому суспільстві

Ними можуть бути державні мужі, науковці, педагоги, яких суспільство вважає взірцем для наслідування. Колись у моїх шкільних підручниках були короткі історії про добрих людей. Змалку діти поглинали історії про добро. Треба звернутися до рівня сім’ї: для дітей батько й мати повинні стати найпершими моральними авторитетами, потім вчителі, далі – духовенство. Кожен із нас повинен бути прикладом для інших. Людина, яка побачить добрий приклад, надихається. Є люди в кожній громаді визначні, пам’ять про них жива, їхня поведінка – приклад вірності, служіння народові тощо. Кожен із нас повинен мати приклад доброти, справедливості й добра.

Про примус і насильство щодо людини у процесі виховання

Батьки виховують дитину, вони її люблять. Найважливішим у процесі виховання є любов. Любити – не значить дозволяти робити все. Ні! Любити – це бажати добра. Найбільше щастя – усвідомлювати, що тебе люблять. Для кожного з нас важливо знати, що мене люблять: батьки, виховники, духовники, громада... Коли ми відчуваємо, що хтось нас любить, ми готові прийняти напучування. Бо я знаю, що це роблять з любові до мене. Отже, межа примусу пролягає доти, доки людина відчуває, що це робиться з любові до неї, задля її добра. Навіть кара, якщо вона зроблена в дусі любові, вона припустима. Не можна примушувати робити те, чого людина не розуміє. Нашим обов’язком щодо ближніх є любов. Якщо вони відчують нашу любов, то дорога є широкою і вона веде до добра.

Про цінності, яких потрібно дотримуватись, аби бути доброю людиною, добрим християнином

Необхідно усвідомити, що належить до визначення доброї людини, християнина й намагатися так жити і чинити. Треба працювати над собою. Усвідомити те, які дари отримані від Бога, які нагоди є в житті, як їх використати? Люби Бога, люби ближнього свого – досить виконати це. Сповняй свій обов’язок перед народом і державою. Не треба високіх філософій. При допомозі батьків і вчителів пізнаємо добро, а далі його треба чинити. Це життєве завдання, яке вимагає праці, завзяття, але воно дає результат.

Про майбутнє України

Я не знаю, що нас чекає. Знаю лиш одне: Україна буде такою, якою ми її зробимо. Будемо працювати – все буде добре. Будемо чекати – нічого не матимемо. Відповідальність наша. Раз ми свідомі громадяни – усе залежить від нас. Кожен із нас повинен працювати у своїй царині. Бог дав нам свободу робити добро. Люди інтерпретують, що нібито бути вільним – це робити, що хочеш. То є неправильно. Ми маємо право й повинні робити добро.

Анастасія КОНИК
Фото Олега ВІВЧАРІКА

Літературознавча і перекладацька діяльність Мирона Кордуби

Щороку, у червневій та листопадовій дні, українська громадськість вшановує пам'ять "Будителя галицького люду", отця Маркіяна Шашкевича. Згадаємо й тих, хто спричинився до прослави пам'яті поета. Одним із них був професор Львівського національного університету імені Івана Франка, учень Михайла Грушевського, історик Мирон Кордуба.

Літературна, літературознавча та перекладацька діяльність Мирона Кордуби (1876–1947) охоплює ті роки його життя, коли майбутній професор історії, а тоді двадцятирічний молодий науковець, можливо, плекав потаємні мрії стати письменником, літератором чи перекладачем; його літературні проби, що дістали схвалення Івана Франка й Осипа Маковея, а надто художні переклади, датуються переважно 1896–1897 рр., коли Мирон Кордуба дебютував як письменник й активно друкувався на сторінках "Неділі" (1895), "Буковини" (1896–1897), а згодом і "Діла" (1907–1908). Згадуючи оповідання М. Кордуби "Бобо", І. Франко говорив про "гарну як на початуючого автора працю. Видно там добру знайомість життя, а тип сім'ї "попа-аристократа" виведений досить вірно і пластично" [8, т. 29, с. 474].

В енциклопедичній статті про Мирона Кордубу пера доктора Ф. Погребенника, вміщеної у Т. 2 УЛЕ [11, т. 2, с. 564], йдеться, що український учений-історик, бібліограф, публіцист, письменник був одночасно й автором низки літературознавчих статей і рецензій, у яких торкався, зокрема, розвитку літератури на історичну тематику (скажімо, повісті О. Маковея "Ярошенко" (1906), праці Б. Лепкого "Начерк історії української літератури. Кн. I" (1909), повісті О. Назарука "Князь Ярослав Осмомисл"). Учений був також автором праці "Українська і польська історична література про українську еміграцію" (1929, написана французькою мовою), літературознавчих статей, зокрема "Про історичну повість" (1922). Великий резонанс у наукових колах, як вітчизняних, так і зарубіжних, отримала вищезгадана бібліографічна праця вченого, а також його монографія "La littérature historique ukrainienne. Compte-rendu, 1917–1931. Varsovie, 1938", яку в грудні того ж року детально прорецензував Олександр Шульгін на сторінках щойно створеного журналу "La Revue de Prométhée" (с. 264–266), що виходив у Парижі.

Із літературознавчої спадщини М. Кордуби варто виділити статтю 1904 року "Маркіян Шашкевич". Її виокремлюємо тому, що вона безпосередньо пов'язана з культом Маркіяна Шашкевича, що панував у багатьох галицьких родинах, а особливо активізувався 1893 р., коли виникло питання про перевезення тлінних останків отця Маркіяна зі с. Новосілки до Львова. Головна управа товариства "Просвіта" своєю ухвалою від 7 червня 1893 року доручила ці приготування відділові філії "Просвіта" в Кам'янці-Струмиловій, головою якої був місцевий парох – отець Михайло Цегельський, майбутній тесть історика М. Кордуби. Якраз заходами Кам'янецької філії організовано низку святкувань на вшанування пам'яті "Будителя галицького люду", концерти та літературні вечори задля збору коштів для спорудження пам'ятника о. Маркіянові, аби "показати, що в нас не загубила пам'ять про того, хто збудив русинів-Галичан до праці на рідній руській ниві" [4].

У наступні роки в Кам'янці-Струмиловій відбуваються величаві концерти на пошану М. Шашкевича, на які було запрошено "визначні артистичні сили, знані цілі Галичини" [5, с. 3]. Саме на одному з таких концертів філії товариства "Просвіта" в Кам'янці-Струмиловій, присвяченому Маркіянові Шашкевичу, виголосив вступне слово про письменника Мирона Кордуба. "Його ім'я, – говорив доповідач, – зв'язане з нашим літературним відродженням, з початком нашого національного життя і політичної свідомості. Рік 1837, в котрім появилася "Русалка Дністрова", сей рік був для нас з національного і культурного боку епохальним, був роком народження нашої народної свідомості і народного розвою" [6, с. 2–3].

Як глибоко ерудований учений-історик, доктор М. Кордуба у своїй доповіді пояснював причини того, чому "галицька Русь спочивала це в глухій темряві" у той час, коли "у романських народів вже скочувалося сонце з полудня, у німців досягло вже кульмінаційної точки", коли "навіть у других слов'ян і у наших закордонних братів благословилося вже на день". У другій частині доповіді автор безпосередньо торкався діяльності М. Шашкевича та його побратимів із "Руської Трійці", які, "не вдаючись в ніякі теоретичні спори, кидаються відразу ж до практичної діяльності, знаючи, що живий примір більше зробить враження, як цілі теоретичні міркування" [6, с. 2–3].

Свою доповідь М. Кордуба закінчував словами про те значення, яке мав М. Шашкевич, зокрема на культурно-народнім полі, де "зробив рішучий перелом і вказав галичанам новий шлях, по котрім ми тепер ступаєм". Водночас учений робив і такий прикий висновок: "Від появи "Русалки Дністрової" минуло вже кількадесят літ. І коли поглянеш назад себе, на наш приробок від сего часу; то не дуже розжві думки приходять на душу. На літературнім колі є поступ – сего перелічити годі! Але на політичнім ми не далеко зайшли від часів "Русалки" [6, с. 2–3].

Доповідь доктора М. Кордуби була надрукована на сторінках часопису "Руслан" у липневому випуску, а в одному з наступних чисел, у якому під заголовком "Просвітний рух у Камінецьчині" було подано звіт про проведений вечір, йшлося про те "хрисне, одушевляюче вражіння, яке вніс на публіку з вступного слова доктора Мирона Кордуби".

Що ж до перекладацьких зацікавлень М. Кордуби, то вони сягали творчості Гі де Мопассана, Й.-В. Гете і Ж. Верна.

Перша українська добірка новел Гі де Мопассана "Дика пані та інші оповідання", до якої, крім інших 9 новел, увійшли й три переклади, підписані М. Кордубою, з'явилася 1899 р.; на той час український читач уже був знайомий із тридцятьма новелами французького письменника, що були надруковані у різних тогочасних українських часописах, починаючи із 1883 р. [2; 3]. М. Кордубі належав переклад новели "Дядько Улян" і, мабуть, новел "Кельнер, пива" та "В дорозі", підписаних псевдонімом Г. Кордуба*. Цікавим є питання, чому вчений підписав саме таким псевдонімом свої два переклади з Мопассана: чи не тому, що сюжет першої новели видався вченому надто фрівольним, а в другій йшлося про історію російської графині, яка в поїзді, на російському кордоні рятє невідомого їй революціонера? Для з'ясування цього питання потрібне додаткове дослідження архівів газети "Буковина", у якій 1896 року було надруковано газетні варіанти перекладу, а також зразки епістолярної спадщини М. Кордуби.

Добірку Мопассана прихильно прийняла критика. Одержавши її від "Українсько-Руської Видавничої Спілки", Леся Українка так писала в листі до М. Павлика: "Спілка", спасибі їй, прислала ще книжечку Мопассана – вибір і переклад порядні" [10, с. 128].

Редактором добірки й автором вступної статті до неї ("Кілька слів про автора") був Іван Франко. Український письменник давав цікаву, написану зі симпатією до французького новеліста, характеристику його творчості, спонукаючи до подальшого перекладу важливіших творів Мопассана. Закінчуючи невелику передмову, він писав: "Твори Мопассана не видані ще всі разом в однім виданні. Здається, що тепер готується щось подібного. Коли наша публіка прийме прихильно отсі його образки в перекладі, ми будемо старатися вибрати і видати їх ще більше" [9, с. 6].

Якість і рівень перекладів новел Мопассана, вміщених у згаданій добірці, не втрачають своєї свіжості та бравистості й до наших днів, а новели, підписані прізвиськом "М. Кордуба", читаються легко й природно:

"Він мабуть лихо провадився, себто коштував трохи грошей – найбільший проступок, який існує у вбогих людей. У панів кажуть про молодця,

що лиш розривки шукає, що він дурниці стріляє, і називають його з усмішкою простаком; між бідними син, через котрого мусьти порушити своє маленьке майно, називався лхмим чоловіком, волоцюгою, шаленим" ("Дядько Улян").

І ще один уривок: "Я... поститав моряка: "Кілько вам належиться, добродію?"

Я мав велику охоту сказати: "дядьку". Він відповів: "Півтретя золотого". Я дав йому п'ятку, він видав.

Оглядаючи його шорстку, поморщену руку, старе, журбами пооране лице, подумав: "Се мій дядько, брат мого батька".

І дав йому пів золотого "на пиво". Він подякував: "Хай вас Бог благословить, паничу!" – і то з тим поголосом прошака, що одержує милостиню. Я подумав, що й жебране йому не чуже" ("Дядько Улян").

Серед документів ЦДІА м. Львова у фондах Наукового товариства імені Шевченка є рукопис перекладу з "Фауста" Гете, що належить М. Кордубі [7]. Як зазначено на справі з 32 аркушів, переклад було зроблено 1895 р. На папці бачимо напис: "Опера Гете Іоганна "Фауст". Перевод на укр. язык Кордуба Мирона. Рукопис". Далі, вже на стор. 1, рукою перекладача написано: "Іоган Вольфганг Гете. Фавст. Ч. II, Переклав Мирон Кордуба, 1895 р."

Для свого перекладу М. Кордуба вибрав динамічну, сповнену життєвої веселості, гамору й велелюдності, другу частину трагедії "Фауст". Змучений, стривожений герой твору лежить на розквітлих мураві. Довкола нього сутінки, та незадовго "величезний грохот" заповідає прихід сонця. Фауст вітає з'яву сонця. У передмові до "Гелена і Фавст", написаній 1899 р. у зв'язку із публікацією свого перекладу третього акту другої частини "Фавста", І. Франко писав: "У прологу другої частини він показує символічним образом видужання Фавста на лоні природи після страшної трагедії з Гретхен... Трактуючи другу частину "Фавста" символічно, як образ життя і змагань високоосвіченого чоловіка свогою віку, Гете спеціально в сьому епізоді хотів показати... вплив нової європейської поезії, тої поезії, що поперед усього вітхнена духом свободи індивідуальної і народної" [8, т. 13, с. 368–369].

Відомо, що І. Франко перекладав "Фауста" з 1875 до 1882 р., видрукуювши початок свого перекладу ще 1880 р. у деяких періодичних виданнях Галичини. Окремим виданням цей твір (частина перша) з'явився 1882 р. Друкуючи переклад третього акту другої частини Гетевого "Фауста" (спочатку на сторінках "ЛНВ"), а потім окремим виданням-відбитком, він писав: "Переклавши першу частину "Фавста" ще двадцять літ тому назад, я кілька разів брався перекладати другу, та проби ліналися невикінченими. Найчастіше я брався власне до третього акту другої частини, до тої високооригінальної класично-романтичної трагедії про Фавста і привернену до життя Гелену" [8, т. 13, с. 367].

Отже, М. Кордуба взявся за переклад тієї частини твору, що залишилася поза увагою І. Франка. Чи це був спільний із Каменярем задум видати другу частину "Фауста" в українському перекладі? Чи вчений працював над цим уривком за власною ініціативою? Поки що конкретної відповіді на це не знаходимо. Відомо лише, що вчений перервав свою роботу того ж 1895 року, не закінчивши перекладу кількох віршів сцени "Маскарад"; цей переклад так і залишився в рукописному варіанті. Незважаючи на це, спроба М. Кордуби є цікавим явищем в історії українського художнього перекладу, зваживши хоча б на багату традицію перекладання "Фауста" в українській літературі, починаючи від П. Гулака-Артемовського, Ю. Федьковича, П. Білецького-Носенка й інших. У справі № 32 за 1888 рік, що називається "Записка об одежде и обуви арестанта Павла Грабовского, отправленного из Москвы в г. Тюмень", зазначено, що серед "вещей полит.-ссылного Павла Грабовского, отправляющегося в Восточную Сибирь" були "вещи, находящиеся в ящике: 17. фр. учебник Марго. 18. Хрестоматия немецкая. 19. "Фауст" по немецки. 26. Нем.-русский словарь Рейфа. 31. Немецкая грамматика".

Як і переклад уривку з трагедії "Фауст", ненадрукованим залишається роман Жуль Верна "Тасмичний острів" в інтерпретації М. Кордуби [1]. До спроби ученого-історика дати рідному читачеві один із романів популярного французького письменника-фантаста українська література мала лише одне видання Ж. Верна. У ч. 16–24 газети

"Зоря" за 1883 р. було надруковано переклад науково-фантастичної повісті "Подорож навколо Місяця", що отримав схвальний відгук Івана Франка ("дбайливо зроблений переклад"). Десять років своєї літературної діяльності перекладові цього популярного у світі письменника віддала українська письменниця Марко Вовчок, переклавши російською чотирнадцять романів Ж. Верна, добірку його повістей та оповідань, першу книгу історико-географічної серії "Славновісні дослідники та мандрівники".

У виборі для перекладу саме цього французького письменника М. Кордуба як майбутній педагог і вчений виходив із педагогічних міркувань**. Сповнені щирого гуманізму, людинолюбства, віри в прогрес людських знань, твори Ж. Верна часто рекомендували для читання гімназійній молоді тих часів. Так, зокрема журнал "Учитель" (орган Руського педагогічного товариства, ред. Вол. Шухевич), що виходив у Львові з 1889 р., рекламував видання руського педагогічного товариства, серед яких була й "Подорож довкола Землі" Ж. Верна. Уже пізніше, у ч. 1–2 (за 1928 р.) часопису "Добра книжка", що виходив у Львові (його мета – поширення української книги) серед книжок, що "надаються до парохіальних бібліотек, моральні, позитивні та не противляться науці католицької церкви і надаються для дальшого доповнення читальняних, шкільних і парохіальних бібліотек" (ч. 3), згадувалася і "Зоря Півдня" Ж. Верна; цю ж книжку рекламували в тому ж часописі ще 1926 р.

Українське прочитання Ж. Верна, серед ініціаторів якого був учений-історик Мирон Кордуба, активно розпочинається у 10-х рр. XX ст. Один за одним у різних видавництвах з'являються переклади таких творів, як "Зоря Півдня" (Львів, 1913), "Подорож до Місяця" (Вінніпег, 1917), "За 80 днів кругом світа" (Київ, 1919), "Шанселор" (Львів–Київ, 1923), "Плесом Амазонки" (Львів, 1932), "Замок у Карпатах" (Львів, 1934), а також "Незвичайні пригоди Матія Сандорфа" і "Сорок тисяч миль під водою", видані Українською видавничою спілкою "Українського Голосу" у Вінніпезі (Канада). У ч. 15 літопису українського письменства "Книгар" (К., 1917) на с. 1788 йшлося про те, що Всеукраїнський кооперативний Видавничий союз готує до друку "Тасмичний острів" і "20 тисяч верст під водою". У числі 1–3 за 1920 рік того ж видання (с. 87–88) було зазначено, що в Подільському видавничому товаристві "Дністер" готові до друку такі твори Ж. Верна, як "Подорож до Місяця" (ч. I–II у перекладі Груньського) та "Подорож до центру Землі" (переклад Тарабан).

Жодне зі згаданих видань не зафіксоване в бібліографічному додатку до статті про Ж. Верна пера літературознавця А. Іллічевського в т. 1 УЛЕ [11, т. 1, с. 296], так само, як і не згадано жодного із тих перекладачів, які випродувж майже двадцять п'яти років знайомили українського читача з творами французького письменника-фантаста – Мірослава Капія, Миколи Голубця та й, звісно, професора Мирона Кордуби. Пояснення знайти неважко: т. 1 УЛЕ готували до видання в умовах ідеологічної цензури, а з'явився він друком ще 1988 року; отож, не тільки переклади творів Ж. Верна, видані не в "радянському" Львові чи в Канаді, а й прізвисько опального вченого-історика Мирона Кордуби, який ще за життя французького письменника переклав його "Тасмичний острів", не подавали широкому читачеві.

Перекладацький доробок Мирона Кордуби, про який йшлося в цій статті, є лише однією гранню вагомим наукового та літературного доробку вченого-історика. Однак для історії українського художнього перекладу такі зацікавлення М. Кордуби мають непересічне значення.

Ярема КРАВЕЦЬ,
доцент кафедри світової літератури,
дійсний член НТШ

1. Державний архів Львівської області. Ф. 2923. Оп. 1. Спр. 16. 285 с.

2. Гресько М. Твори Гі де Мопассана в перекладах і критичні на Україні: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Львів, 1962.

3. Гресько М. Твори Гі де Мопассана на Україні: Бібліографічний покажчик видань та літератури про письменника, що вийшли на території УРСР (1883–1960). Львів, 1960.

4. Зоря. 1892. № 14.

5. Руслан. 1904. № 152, 9/22 липня.

6. Руслан. 1904. № 168–169, 27 липня.

7. Центральний державний історичний архів. Ф. № 3. С. 309. Оп. № 1, зв'язка № 85, од. зб. № 1227.

8. Франко І. Зібрання творів: У 50 томах. К., 1976–1986.

9. Франко І. Кілька слів про автора // Мопасан Гі де. Дика пані та інші оповідання. Наказом Українсько-Руської Видавничої Спілки. Львів, 1899.

10. Українка Леся. Лист до М. Павлика від 7 червня 1899 р. // Українка Леся Зібрання творів: У 12 томах. К., 1978. Т. 11.

11. Українська літературна енциклопедія. К., 1988–1997.

* Онука проф. М. Кордуби пані Адріана Огорчак вважає, що Галя Кордуба, стрична сестра Мирона Кордуби, не могла бути автором цих перекладів, оскільки в рік їх появи на сторінках "Буковини" мала зазедве 13 чи 14 років.

** У книгозбірні доктора М. Кордуби довгий час знаходилися французькі оригінали "Тасмичного острова" та "20 тисяч миль під водою" видання бібліотеки "Collection Hetzel", придбані в одній із книгарень Чернівців. Незадовго до своєї смерті пані Євгенія Кордубова, вдова історика, подарувала французькі видання авторів цієї статті.

Культурний простір

У рамках Днів Університету 1 жовтня 2013 року на факультеті культури та мистецтв ЛНУ ім. Івана Франка відбулася II Всеукраїнська наукова конференція “Українське музикознавство”, організатором якої є кафедра музикознавства під керівництвом її завідувача Юрія Медведика. Захід також приурочений до Міжнародного дня музики, який із 1975 р. за ініціативи великого скрипаля XX ст. Ігуді Менухіна світова громадськість відзначає 1 жовтня. Уперше відзначення цієї святкової дати в ЛНУ ім. Івана Франка відбулось минулого року у форматі Міжнародної конференції та циклу концертів на факультеті культури та мистецтв під гаслом “100 років Інституту музикології Львівського університету”.

Дивовижний музикосвіт Олександра Козаренка

На початку вересня 2013 року розпочався цикл ювілейних авторських концертів заслуженого діяча мистецтв України, композитора, піаніста, професора, доктора мистецтвознавства, декана факультету культури та мистецтв ЛНУ ім. Івана Франка Олександра Козаренка. Будучи безпосереднім учасником одного з концертів, який я мав честь провести як диригент з Академічним симфонічним оркестром Львівської філармонії, хотів би донести до широкого загалу свої роздуми, які виникали в мене під час підготовки, виконання творів ювіляра; поділитися квінтесенцією враження вже після концерту, яка, скільки б часу не минуло, назавжди залишилась зі мною.

Програма, послідовність виконання творів у концерті була дуже вдалою. По-іншому й не могло бути, бо продумав її сам композитор, який найкраще знає глибини суті своїх творів, отже, чітко бачить, як вибудувати почерговість їх у динамічно-наскрізно-драматичному розвитку.

Ми представили високоповажаний публіці в концертному залі імені С. Людкевича симфонічні та оперні твори О. Козаренка. А це були: “Чаконна” для симфонічного оркестру, концерт для скрипки з оркестром, камерна опера “Час покаяння”, “Епістоли” знову ж таки для симфонічного оркестру. Деякі з творів 15 років не виконувалися, і ми змогли спостерігати, по-суті, їхнє друге народження, або ж відродження на сцені.

...Блискуче, бездоганно виступив Львівський академічний симфонічний оркестр; натхненними й перекоханими були солісти: народна артистка України, видатна скрипалька Лідія Шутко; молоді, яскраві, самобутні солісти-вокалісти: Олеся Бубела (сопрано), Тетяна Вахновська (меццо-сопрано), Михайло Малафій (тенор), Олександр Форкушак (бас-баритон). Я дуже вдячний їм усім за розуміння й плідну творчу співпрацю. ...Щемливо, в обрамленні сріблястого тембру трьох флейт, розгортається авторська мелодія – тема в народному, етнохарактерному стилі... Це – “Чаконна” для симфонічного оркестру. Твір, який і сьогодні звучить надзвичайно свіжо, актуально, хоча був написаний автором на завершення аспірантури. У “Чаконі” цікаве поєднання нашого, українського, абсолютно етно-пан-знако-семантичного з давньою бароковою музичною формою чакони, яка виникла як народний танець, десь в Іспанії вкінці XVI століття. У теперішній постмодерновій, чи то авангардно-нео-поставангардній музиці на теренах України, включаючи й “нову фольклорну хвилю”, практично не знайти такого досконалого синтезу прадавньої форми, традицій у симфонізмі з абсолютно новим змістом, вираженим усіма доступними й недоступними засобами сучасної української музичної мови.

...Видозмінене, але впізнаване, відчайдушно-розпачливе Леонкаваллівське “Шчіі, Pagliaccio!” – “Смійся, Блазні!” розриває мовчазне повітря на рівні атомів і молекул. Криком, зойком душі у виконанні співучої, звукококсамитної скрипки Лідії Шутко сприймаються найбільш драматичні

та понадчасопросторові моменти Концерту для скрипки з оркестром. Скрипалька вагомо, з відчуттям кожної ноти, інтонації, лінії і водночас неподільної цільності з оркестром провела дійство, тримаючи публіку в напруженості, з “оголеним нервом”, так, як це прописано, передбачено самим автором. Іменитою виконавицею концерт трактувався як трансформація випробувань, мук і терзань у прозоріння. Слухаючи концерт для скрипки вперше, чомусь відчуваєш бажання повертатися до нього ще й ще раз. Мабуть, щоб зрозуміти його незбагненні багатство та красу до кінця.

У цьому контексті викликає здивування вільне й високомайстерне володіння композитором полістилістичністю, поліфактурністю, політембральністю, поліладовістю, поліритмічністю, які ми сьогодні просто не в змозі охопити свідомо одразу. Серед багатьох особливостей тут, у вільній інтерпретації, можна почути відносно “екзотичні” й традиційні етнохарактерні мотиви: ліричну, мрійливу, задумливу українську пісню та швидку, як вихор, мелодію, у стилі угорсько-румунсько-диганського вербункошу. Таке сміливе переплетення, довільне зіткнення, експериментне протиставлення готових музичних форм, гра зі стилями, вільна інтерпретація їхнього змісту – це все основні ознаки постмодерну. “...Минуть смутки, минуть сльози, біди, муки, мене спрага, сліпота і всяке лихо... Мене юність, мене старість... Мене весна, мене літо, мене осінь, мене зима.

Прийде час покаяння...” – значущі, всеокреслюючі фінал слова Ангела з камерної опери “Час покаяння” на поетичні слова українських невідомих поетів епохи бароко (Лібрето Сергія Ступака). Тексти всіх дійових осіб є дуже важливими, стиснутими у своїй експресії – нічого зайвого. Справжня “Поліфонія змістів”. Сила, сфокусованість віршів рівнозначна виразності, насиченості, мобільності й при цьому – лаконічності музики О. Козаренка: рідкісна “сила слова, що дорівнює всесильності музики”. Як і в “Чаконі”, в опері композитор прокладає гіперуніверсальні “звучащі арки-мости” через усі стилі й історичні епохи, через усі століття – віки. При цьому ні “Чаконна”, ні опера не набирає рис небароковості. Можна піти, показуючи тісний фундаментальний і контекстний зв’язок із минулим, далі: в опері явно проглядає певна естетична спорідненість з операми Клаудіо Монтеверді. Зокрема з його “Il Ritorno d’Ulisse in Patria” (“Повернення Улісса на батьківщину”, 1641 рік). Якщо ж поцікавитися ще глибше, по зворотній хронології, то є пряма дотичність до творів композиторів “Флорентійської камерати”, до середньовічних духовних містерій. А значить і широка, хоч дуже осучаснена, дорога до античної трагедії.

...Опера по роках призабуття знову знайшла, на щастя, своїх талановитих виконавців. Серед перших колись були Володимир Ігнатенко та Таїсія Дзюбич, яких, на жаль, уже немає серед нас...

“Через терни – до зірок”! Розпачлива в земних пристрастях Вона (сопрано), спокійний у своїй небесній мудрості Ангел (меццо-сопрано), підступна, як біблійський змії, Спокуса (бас), повчаюче й завжди насторожі Сумління (тенор). Кожна партія звучала впевнено: особливо на фоні потужних, фактурних по горизонталі й вертикалі tutti оркестру. Випуклість і рельєфність, сонористичність і багатобарв’я чудових, україно-італійських голосів співаків чітко прослідковувалась у більш прозоріших, “фрескоподібних” місцях опери: відсвічуючи, виблискуючи для нас, мов самоцвіт, новими своїми дорожочними гранями.

...Монотонний секунднотерцовий контрабасовий хід-поступ, який у своїй статичності насторожено-неспокійний, мов безперервна плинність у безвість грізних сірих, осінньо-зимових хмар, що сховали за собою синє небо; мов початок розплутування якогось дивного клубка, який ще не склався у “Гордітв вузол”; мов порипування пера та його слухняне слідування за думкою: своєрідне, але, звичайно, абсолютно модифіковане переосмислення “теми письма” з монологу Пімена у “Борисі Годунові” Модеста Мусоргського... Ні, це не пряма цитата зі знаменитих творів великих попередників, які знаходимо, наприклад, у концерті для скрипки, чи “Чаконі”, де серед виру поліінформативності, накладання, звучання різних невідомих, великих і здрибнених, але дуже важливих лейтмотивів і лейтмотивчиків з’являється легко впізнаваний, як “добрий знайомий серед незнайомих”, вагнерівський “Трістан – акорд”. Його вічна недовершеність і притягуюча недомовленість... Мабуть, маленькі, вдалі “вкраплення” в мереживо власних творів фрагментів з всесвітньовідомих “хітлайнерів”, які почуваються в “новому місці” природно й дуже органічно, ще більше надихають О. Козаренка, спонукають до невтомного пошуку у творчості. Як (для аналогії) проста гра на клавісині чи органі творів інших композиторів, за свідченням сучасників, будили фантазію великого Йогана Себастьяна Баха... Саме такі власні, характерні особливості у творчому процесі дають композиторові змогу відчувати духовну підтримку, так зване “відчуття ліктя”, спорідненість з тим вселенським процесом, яким є Музика...

Ось ще одна прекрасна її сторінка. Це – “Епістоли”. Чотири листи, кожен із яких почергово показано через призму невпинної потічності інформації, серед якої є навіть запис нот різними способами: від традиційного – до алеаторики й пуантилізму, які допускають у виконанні музики певну імпровізаційність. Зокрема мереживо хитросплетіння-перемовлень солістів-інструменталістів у 2-му листі наглядно нам це демонструє. Хотів би відзначити в цьому сенсі тонке відчуття сучасної стилістики й ансамблю маститими піаністами Мирославом Драганом і заслуженою артисткою України Оксаною Рапітою. ...У кожному листі-посланні – різноманітні пластозрізи тієї інтравертності, яка вміло передається театральною екстравертністю семантики музичної мови композитора, сенсом якої є, як і для всіх творів митця, глибинна особистісна співвідповідність самого автора. Тому чим більше віддаляємося ми від часу створення кожного з творів Олександра Козаренка, тим краще

вони визрівають, набирають значимості та ваги. А це ознака тих творів, на яких лежить печать шедеврів.

... Все ж, як це непросто – сказати, висловити словами те, що нам відкриває, про що промовляє, що передає Музика.

Музика, яка створена для того, щоб звучати мірадами звуків-планет, Музика, яка поєднує в собі одночасно мікро- та макрокосми – цілий неповторний всесвіт.

Всесвіт, який існував, існує та існуватиме завжди. І все ж той всесвіт, який дано відкрити композиторові – безпосередньому співтворцеві з Богом, зачаровує, веде у незнані до того нові світи й виміри. Світи, де живе композитор і його творіння: уже створені, народжені, й ті, що бажають прийти до нас, у цей так званий реальний світ. ... Музика, завдяки силі її природи, постійно проситься до слухача, вона хоче бути почутою душами, серцями людськими. Бо саме Вона – дух, душа і серце композитора, його плоть і кров, його повітря, його життя, його радість і почуття, його все – все! Його буддистське “Тут і зараз!”. Його миттєве просвітління і просвітництво, його місія на землі, безцінний дар і його хрест... Від раптового усвідомлення безмежної глибини, якою є музика, перехоплює подих. Це викликає подив, захоплення, радість – різноманітні протиріччя – справжній вибух почуттів одночасно! Саме це і є, мабуть, катарсис, очищення. Бо лише велика музика здатна поєднати непокінченне, поведи за собою, стати нашою новою думкою, зорею і сонцем, стати відліком іншого часу та зміненого нового нашого буття. Така музика надихає нас бути творцями, вона будить, веде нас до рідних першоджерел; відкриває наші давно поснулі в буденщині духовні очі. Саме справжня музика звучить завжди, незалежно від того, коли була виконана вперше: вона починає жити своїм життям уже тоді, коли записана в партитурі, голосах чи клавірі. І саме з того часу, як батько-композитор відпускає своє дитя у світи, воно починає постійно невидимо звучати – впливати на навколишніх, змінюючи їх на краще. Ми, музиканти оркестру, солісти, диригент, лише допомагаємо музиці зростати, рости з кожним виконанням у реальному, видимому для нас, людей, часі та просторі до щоразу більших, вищих і яскравіших висот. Таких висот, осягнення яких важко збагнути свідомістю й розумом: можливо, це по-справжньому відчуті тільки відкритим серцем. ...Земля і Небо... “Небо, чи Земля?” – запитуєш себе мовчки постійно: усе ж переплітається, змінюється, переливається різними тембрами, фарбами, темами, звуковою світлотінню до найменших, найтонших відтінків... Але все ж диригент, на те його і звуть – маестро (по-суті, він – “права рука” композитора), повинен твердо стояти ногами на тійній землі і, незважаючи ні на що, вести музику через складні рифи змінного метро-темпоритму, бурхливе море несподіваних переключок голосів, діалогів, суперечок музичних інструментів до остаточної злагоди – замирання і певного, хоча б тимчасового, спокою. До звучної, лункої тиші, з якої вкотре народиться величний звук...

Назар ЯЦКІВ,
диригент Академічного
симфонічного оркестру
Львівської обласної філармонії

Муза священного героїзму

Вечір пам'яті, присвячений митцям підпілля ОУН-УПА – художникові-графіку Нілові Хасевичу, поетам Мирославу Кушніру та Маркові Босславу, “Муза священного героїзму” зібрав в Акторській залі Львівського національного університету імені Івана Франка 16 жовтня 2013 року небайдужих студентів і викладачів.

“Коли говорять гармати, музи не мовчать”, – неодноразово доводили митці слова. Взявши участь у вечорі пам'яті, молоді люди мали змогу зануритись у світ сподівань і прагнень юнаків і дівчат, якому, на жаль, не судилося здійснитися.

Зі вступним словом про Ніла Хасевича, українського художника, графіка, активного громадського діяча ОУН, виступив проректор із наукової роботи Львівської національної академії мистецтв, член Національної спілки художників України, професор Роман Яців: “Ми сьогодні присвятили цей вечір велетам духу, котрі, перебуваючи в екстремальних обставинах, змогли реалізувати себе в мистецьких проявах. Хоча умови були дійсно непосильними, проте духовний та естетичний еквівалент, створений отими митцями, – надзвичайно високий”. У виступі Романа Мироновича йшлося про Ніла Хасевича, який був бійцем підпілля й ідеологом доктрини українського націоналізму, творцем ідеї українського неостилу. Професор Роман Яців закликав молоддь “завжди пам'ятати творця слави України”.

“Лише обдаровані небом люди в умовах підпілля, сидючи в бункерах, пишуть зброєю слова. Доля припи-

сала їм смерть. Вони це дуже добре усвідомлювали, тому фіксували на папері те, що пережили. Побачили, засвідчили, вкляли всю душу й передали її молодим нащадкам української державності”, – зазначив директор Інституту літературознавчих студій, професор Любомир Сенік. Лише в боротьбі нація здатна стати переможцем над ворогом, і лише глибокодухі люди можуть і мають право вести таку боротьбу. Неодноразово трагічні сто-

слава натхненно читали студенти Володимир Кулиняк, Андрій Матюнка, Степан Лопухін і Володимир Мельников.

Вечір пронизували героїчні пісні УПА, які прозвучали у виконанні Народної чоловічої хорової капели “Прометей”, вокального чоловічого ансамблю, а також студента історичного факультету Івана Зварчука. Хореографічні замальовки здійснив ансамбль сучасного танцю “Фентезі”.

рінки історії України фіксували факти, коли цвіт нашої нації платив життям за волю, свободу та справедливість. “Тож нехай ці люди живуть у нашій пам'яті завжди”, – настановою для прийдешніх поколінь прозвучали слова професора Любомира Сеніка.

Уривки зі щоденника Мирослава Кушніра, поетичні твори Марка Бос-

Пам'ятними для нас залишаються слова Мирослава Кушніра: “Тільки там, де великі ідеї, – там великі герої. Лише ідея може дати життя героїське – суворе, велике, тяжке і щасливе...”

Тетяна ШЕМБЕРКО
Фото Олега ВІВЧАРІКА

Українська пісня над Егейським морем

“Артист повинен виступати!” – наголошує Оксана Мельничук, керівник Народного дівочого хору “Ліра” Львівського національного університету імені Івана Франка. Таке колективне переконання стимулює працювати не лише над звучанням і зіспіваністю хору, але й дає поштовх відкривати нові сцени, шукати нових глядачів, доносити ідею та своєрідність української чуттєвої пісні тим людям, які бачать сенс у пісенному мистецтві, зокрема хоровому. Більшість наших виступів відбувається у Львові, у рамках університетських і міських заходів, проте це не дає підстав говорити про територіальне замкнення пісні, адже вона лунає далеко за межами України.

особистої душевної рівноваги ще більше згуртувало колектив і додало впевненості у важливості улюбленої справи...

Оксана МЕЛЬНИЧУК
(диригент хору “Ліра”):

“Наша пісня завжди була одним із духовних символів української державності, а коли її ще й з любов'ю та натхненням пропагує українська студентська молодь, ми можемо бути спокійні за майбутнє нації... Треба розуміти, що Україна буде доти, доки звучатиме, а, головне, цінуватиметься її пісня! Це справді так, адже українська історія сприймається цілісно, вона не може існувати без прекрасного мистецького обличчя.

Греція... Саме цю сонячну країну підкорювала “Ліра” у вересневі дні, коли рідний Львів уже готувався до осінньої пори...

Ми хотіли подорожувати, а Оксана Йосипівна, як завжди, перетворила це бажання в реальність, адже щоб організувати подорож за кордон великим колективом, потрібно докласти чималих зусиль, намалити прорахувати можливі труднощі... Та що б там не було, врешті-решт, Греція стала реальною, коли після важкої дороги ми ступили на землю невеликого містечка Неос Мармарас. Міжнародний танцювально-музичний етнофестиваль на березі Егейського моря тривав упродовж тижня, з 17 до 22 вересня. Серед чотирнадцяти учасників – колективи з Греції, Болгарії та України. Нашій “Лірі” пощастило вибороти перше місце серед вокально-хорових колективів!

Теплий тиждень промайнув швидко, але приємне поєднання спільного щастя й

“Ліра” вже мала нагоду популяризувати самотню красу хорового мистецтва на сценах Польщі, Чехії та Австрії, але Греція стала своєрідним відкриттям. Насправді хорові фестивалі та конкурси, тим паче якщо вони мають статус міжнародних, є дуже потужними стимулами для професійного зростання. Адже надзвичайно важливо й корисно усвідомлювати свою затребуваність. Хори повинні розуміти, що їх багато та їх хочуть чути. Справжній перемоги не даються легко, за кожною з них – місяці репетицій, але якщо колектив розуміє свою мету, то шлях до неї завжди супроводжує гордість!”

Ірина БУРБИЛО (учасниця хору):

“Мандрівки з “Лірою” завжди стають особливими, куди б ми не вирушали – чи то в сусідній Люблін, чи кудись далі, – за тридцять земель”. Радієш, що саме ці люди поруч із тобою заспівують, традиційну при перетині кордону, пісню “Бай-

бай, мила!”. Остання наша подорож до Греції стала унікальною і не лише через відмінності в кліматі й ландшафтах. Участь в одному із фестивалів на березі Егейського моря в маленькому містечку, залишила незабутні враження: повний місяць і шум припливу, підбадьорююча усмішка Оксани Йосипівни на сцені, уроки танців від болгарських колективів і рідна “Ліра”... Ми були щасливими!”

Софія ПЕЛЕХ (учасниця хору):

“Третья дуже красива країна з неповторними пейзажами, кришталевим морем, гарячим піском і привітними жителями... Дуже гішусь, що я відкрила для себе що особливу частинку світу! А головне, що в такому райському куточку ми співаємо, робили те, що найбільше любимо і що приносить нам задоволення. Без сумніву, місце проведення фестивалю зіграло свою роль, адже коли стоїш на сцені, за декілька метрів від безкрайого моря, в якому відбивається вечірнє місто, то подих перехоплює, а серце виповнює якимось особливим теплом відчуття. Вдихнувши на повні груди тепле повітря ми розпочали співати рідну українську пісню... Такі моменти зближують та дають впевненості, що попереду в “Лірі” ще багато подорожей і нових перемог...”

Ірина ЛАЗУРКЕВИЧ (учасниця хору):

“Коли 1925 року біженці з турецького острова Мармара засновували на грецькому півострові Ситонія прибережне містечко біля двох гір: Ітамос і Трагуделі (співоча гора) – мабуть, назва останньої для перших поселенців не видавалася символічною. Зрештою, і сьогодні це символіку мініатюрний курорт на майже три тисячі корінних жителів згадує, напевно, лише в час проведення музичних фестивалів, як-от етнофестиваль за кубок Неос-Мармарасу. Які відчуття переживає учасник? З одного боку, музичне свято на березі моря просто неба у вечірню пору нагадує мало не середньовічний карнавал. З іншого – це виняткова можливість бути свідком переплетення кількох культур і в цій атмосфері відчувати особливу загострену на чужій землі гордість за “своє”.

Красу потрібно сприймати цілісно: природа Халкідік, грецькі оливки, пішаний пляж, який плавно пірнає під винятковою чистотою морського шельфу, запах прянощів, ритми Еллади і постійний фоновий шум відпочинкового міста – усе це елементи загальної картини вражень, яку справедливо все ж уявляє момент виконання української пісні на фестивалі сцені міжнародного рівня. Тоді вже не ставиться під сумнів символічна назва недалекої гори Трагуделі, адже в той момент кожен присутній підтвердить: вона справді співала нашим ехо.

Оксана ЛІСНА, учасниця хору

Літературно-музичний вечір “Стрілецька та повстанська пісня”

14 жовтня в Україні відзначають не лише християнське свято Покрови Пресвятої Богородиці, яка з давніх-давен була покровителькою козаків й усіх наступних збройних формувань, а й День українського козацтва. Започатковане Указом Президента України 1999 року, це свято має історичне значення й вшановує заслуги козацтва в утвердженні державності. Українська Повстанська Армія (УПА), яка постала в час Другої світової війни на землях Західної України, а саме 14 жовтня 1942 року як збройна сила проти гітлерівської та більшовицької окупації рідних земель, теж обрала собі свято Покрови за день Зброї, віддавши під опіку Святої Богородиці.

Вшановуючи захисників української державності, 15 жовтня 2013 року, у 71-у річницю створення УПА та після-день Покрови Пресвятої Богородиці, студенти факультету журналістики ЛНУ імені Івана Франка організували літературно-музичний вечір “Стрілецька та повстанська пісня”. Місцем проведення заходу стала глядацька зала Центру культури та дозвілля.

“Вчіться любити Україну”, – звернулася до молодих українців учасниця визвольних змагань, зв'язкова головного командувача УПА Романа Шухевича, відома громадська діячка та поетеса Ольга Львів (“Роксолія”, “О. Звіробій”). 92-річна “жива легенда”, багаторічний політ'язень радянських тюрем так настановляла студентство: “Ви маєте більше завдання, ніж ми свого часу. Мусите зберегти здобуту Україну... Сьогодні ж боротьба за Україну розгортається на інформаційному полі. Тепер наша зброя – Слово, яке вимагає особливих сили духу й до краю оголених нервів”.

Емоційно-проникливу, гостровідточену атмосферу вечора творили поетичні та пісенні твори часів діяльності ОУН-УПА, народні (стрілецькі) пісні, і що найважливіше, авторські пісні у виконанні студентів-журналістів. А вдало подані організаторами факти-замальовки з життя та героїчної боротьби “упівців” апелювали до розуму сучасників, привідкриваючи окремими штрихами панораму величній сторінки історії України.

За що і з ким боролася УПА? Хто і за що заклеїв повстанців “німецько-українськими націоналістами” та приписував УПА співпрацю з гестапівським Рейхом? Яка роль і який життєвий шлях судився Р. Шухевичу, С. Бандері, Н. Хасевичу та іншим визначним постатям воїнів-коман-

дирів? З відповіддю на ці та багато інших питань ведучі ознайомили гостей вечора. Відтак не оминув увагою, окрім військової діяльності УПА, і культурницьку, державобудівну, навівши цікаві факти, як-от створення повстанцями органів місцевого самоврядування та свого уряду, проведення 21-22 листопада 1943 року першої конференції Поневоленних Народів Східної Європи й Азії.

Насамкінець вдалою інсценізацією зустрічі двох поколінь в образі воїнів-повстанців і сучасних воїнів української армії журналісти підсумували значення цієї героїчної сторінки в історії нашої країни. Пам'ять “тих, хто поліг на полі бою з німецькими та більшовицькими окупантами, загинув у катівнях НКВС і гестапо за волю й незалежність України, так і не відчувши повноти життя, недокохавши, предостіпавши наших чарівних пісень”, присутні вшанували хвилиною мовчання.

У виконанні талановитого львівського естрадного співака, лауреата I ступеня X Міжнародного фестивалю конкурсу української пісні “Золоті Трембіти” Ореста Цимбали пролунало легендарне, популярне серед “упівців” “Повстанське танго” – авторська пісня Ольги Львів. Вечір закінчився спільним виконанням пісні “Ой у лузі червона калина”.

Прошли роки, Україна стала вільною, незалежною державою і знову має регулярну армію, яка присягає їй на вірність, клянеться її захищати. Вірність, що мрію героїв-повстанців ніхто не знівелює, якщо молоде покоління сьогодні говорить: “Ми низько схилимо голови перед священним подвигом УПА. Збережемо й примножимо славу героїв УПА. Нехай і для нас, теперішніх захисників України, будуть священними слова українських повстанців:

Батьківщини будь вірним до загибуні,
Нам Україна вища понад усе”.

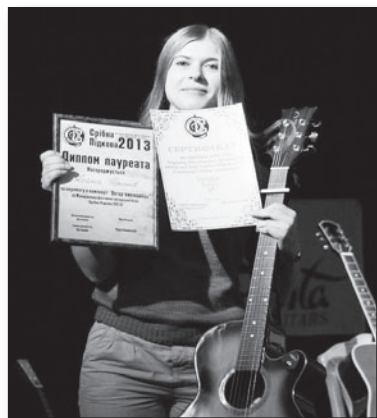
Олена КАРАБЧУК
Фото Олега ВІВЧАРІКА

“Срібна Підкова – 2013”

У переддень християнського свята Покрови Святої Богородиці в Центрі культури та дозвілля ЛНУ ім. Івана Франка з новими силами, новим звучанням, новими обличчями задзвеніла “Срібна Підкова 2013”. Після п'ятирічної перерви фестиваль повернувся до Львова. Зазначимо, що молодіжний фестиваль авторської пісні “Срібна Підкова” створений з метою підтримки, популяризації та розвитку жанру авторської пісні.

Із перших акордів, з перших рядків пісень впали в душу глибокі слова, проникливі голоси. Оцінювало конкурсанти компетентне журі, до складу якого ввійшли: Орест Смішко – музикант, менеджер музичних проєктів і фестивалів, Олег Калитовський – поет, композитор, учасник колективу “Калич Блюз”, Ігор Тітик – музикант, учасник дуету “Образ”, Володимир Куземський – музикант, представник фабрики музичних інструментів “Трембіта”, співачка та громадський діяч Наталка Криничанка. Після запеклої дискусії журі визначило переможців і запросило учасників виконати найкращі пісні.

Вразили присутніх і виступи почесних гостей фестивалю – піаніста Філіпа Дуди (Німеччина), музиканта, учасника гурту “Колодія” Тетяни Франченко (Київ), гурту “Перекопиполе” (Львів). Своїми композиціями порадували глядачів і члени журі: Олег Калитовський, а також дуєт “Образ” (Андрій Сасно та Ігор Тітик).

Цьогоріч переможцями в номінаціях стали: “За найкращий текст” – Єлизавета Жарікова (Київ), “За найкращу композицію” – гурт “СолоДощів” (Львів), “За найкраще володіння вокалом” – Юрій Полоцький (Червоноград), яким вручили дипломи і призові гітари від “Трембіти”.

Лауреати “Срібної Підкови 2013” зі Львова – Оксана Романів (номінація “Автор-виконавець”) та “Шматерлінг” (номінація “Гурт”) отримали призи – дипломи, фірмові музичні інструменти та можливість запису сингла на студії звукозапису VirtuosoRecords.

Ірина КУЗІНА, прес-секретар фестивалю “Срібна Підкова”